

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

9-10 жовтня 2023 року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

**МАТЕРІАЛИ
ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

9-10 жовтня 2023 року

**Львів
2023**

УДК 005

ББК 94.3(0)

Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 9-10 жовтня 2023 року. – Львів: Львівський науковий форум, 2023. – 74 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються Актуальні проблеми сучасної науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	5
<i>Габрик І.В.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПОЛІТИКА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	5
<i>Зайка В.В.</i> ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	9
<i>Кузик Ю.З.</i> ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	11
<i>Маркевич Л.С.</i> МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ЗВІТНОСТІ ПРО ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	14
<i>Приходько А.В.</i> НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	16
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ	18
<i>Гажа К.А.</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ	18
<i>Захарчук М.М.</i> ЗАГАЛЬНОНАУКОВИЙ КОНТЕКСТ ХУДОЖНЬО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	22
<i>Луценко С.</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СЛОВОТВОРУ У ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	25
<i>Панфілова О.М.</i> РОЛЬ ПЕДАГОГІКИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	30
<i>Похіла В.І.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ	32
<i>Салій І.В.</i> РОЛЬ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ В ОВОЛОДІННІ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ	36
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	39
<i>Міхалець А.В., Шутяк І.А.</i> ПОБУТОВЕ НАСИЛЛЯ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	39
ТЕХНІЧНІ НАУКИ.....	42
<i>Бельтюков В.Р., Худий А.М.</i> ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ВИЯВЛЕННЯ ПОДІБНИХ ХАРАКТЕРИСТИК В КОЛЕКЦІЯХ ГРАФІЧНИХ ЗОБРАЖЕНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	42
<i>Лях І.М., Зомборі А.О., Сароз В.Я.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНЮВАННЯ СТАРТАП ПРОЕКТІВ ТА ЇХ РОЗРОБНИКІВ.....	47

Онiщенко Є.В. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ГАЛУЗІ ЕНЕРГЕТИКИ.....	50
Павловська Я.Р., Худий А.М. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СИСТЕМА ІНТЕГРУВАННЯ СУБТИТРІВ У ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЮ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ХМАРНОГО СХОВИЩА У ДИНАМІЧНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ MOODLE.	56
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ	60
Шостак Н.С. РОЛЬ МЕДІАПРОДУКТІВ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	60
ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ.....	63
Борканюк А. ФОРМУВАННЯ ПАРАДИГМИ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	63
ЮРИДИЧНІ НАУКИ.....	66
Ковач Я.В. ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ЛОКАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	66
Костюк Л.В., Крисюк Ю.П. РОЛЬ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ	69
Костюк Л.В., Чечель Н.О. ОСОБЛИВОСТІ САНКЦІЙ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	72

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Габрик І.В.,

НУ “Львівська політехніка”

Інститут економіки і менеджменту

Група ЕВМ-21

ПРОБЛЕМИ ТА ПОЛІТИКА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Незважаючи на те, що транснаціональні корпорації приносять ряд переваг країнам, що розвиваються, вони створюють різні виклики і проблеми. Хоча вони забезпечують робочими місцями населення, вони низькокваліфіковані та низькооплачувані. Відбувається репатріація прибутку, отриманого від підприємств, якими вони керують.

Оскільки більшість компаній стурбовані збільшенням ділової активності та меншим рівнем добробуту населення, вони завжди з нетерпінням чекають зниження заробітної плати, що іноді призводить до втрати робочих місць. Крім того, вони можуть витягнути будь-який час для пошуку більш зелених пасовищ і, отже, не мають гарантії на тривалу присутність.

Країна найбільшого сприяння (MFN) визначає концепцію, що застосовується до країн-членів ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі), де, якщо одна країна-член ввела торговельні обмеження, це накладення застосовується до всіх членів ГАТТ.

Якщо держава пропонує певний режим найбільшому сприянню торгового партнера, такий режим застосовуватиметься до інших членів ГАТТ. ГАТТ керується принципом взаємності, коли будь-яке зниження тарифів однією державою іншій відповідає принципу повернення та недискримінації (Thomas, 2006). [1]

Міжнародне співтовариство разом з Міжнародним валютним фондом (МВФ), Світовим банком та іншими міжнародними організаціями після Другої світової війни створили Генеральну угоду з тарифів і торгівлі (ГАТТ).

Чотири принципи ГАТТ включають: усунення окремих нетарифних бар'єрів та субсидій; зниження тарифів на 38% для розвинених країн; застосування більш ефективних дисциплін у торгівлі сільськогосподарською продукцією; а також розширення принципів ГАТТ для охоплення таких сфер, як права інтелектуальної власності, інвестиції та торгівля послугами (Thomas, 2006).

Спеціальні права запозичення (СПЗ) – це форма міжнародних валют, які є стабільними за вартістю та ліквідними «паперовими» золотими і можуть використовуватися для розрахунків за міжнародними операціями.

Вони були створені в 1969 році МВФ з метою задоволення міжнародної ліквідності. При підвищеному попиті на міжнародну ліквідність на тлі нееластичності золота попит може бути задоволений за рахунок збільшення пропозиції СПЗ. Вони можуть зберігатися як засіб заощадження, як золото, і використовуватися для погашення чистого дефіциту в міжнародній торгівлі (Subrata, 1995).

Зниження курсу долара США в минулому пояснювалося дефіцитом бюджету країни. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу - показник торгового розриву -

також використовується для пояснення цього зниження. Зниження обсягів торгівлі та інвестицій між Сполученими Штатами та рештою світу може призвести до низьких показників долара, оскільки виникне більший дефіцит поточного рахунку.

Дефіцит може виникнути, якщо попит на американський експорт зменшиться, а країна продовжить імпортувати більше (MacNeil/Lehrer Productions, 2004).

Зниження вартості долара і дефіцит поточного рахунку можна пояснити падінням потоків капіталу в США, коли інвестори досягають бажаних активів. «Потоки капіталу, необхідні для підтримки збільшеної частки в доларах, набагато менші, ніж ті, які необхідні для її досягнення» (Baldwin, 2007).

Хоча протекціонізм спрямований на захист внутрішніх робочих місць і промисловості шляхом надання монополії вітчизняним виробникам і постачальникам, він також негативно впливає на експортні галузі та галузі, які покладаються на імпорт для виробництва своїх товарів.

Протекціонізм також може негативно вплинути на відносини між країнами, оскільки члени, які зазнають дискримінації, можуть помститися. У разі економічних проблем у Сполучених Штатах країна повинна заохочувати більше торгівлі з партнерами через угоди про вільну торгівлю. [2]

Країни, що розвиваються у світовій економіці

Міжнародна торгівля сприймається як така, що посилює нерівність у забезпеченні ресурсами між країнами, особливо кваліфікованою та некваліфікованою робочою силою. У найменш розвинених країнах фактори виробництва не є фіксованими (які, як кажуть, перетинають кордони, всупереч старій теорії (Rojas, 1998)), і торгівля країн навряд чи перейде до більш капіталомістких форм виробництва та пов'язаних з ними вигод.

Принцип досконалої конкуренції порушується в тому, що існують ризики і невизначеність, наявність товарної диференціації, зростаюча прибутковість і наявність монопольних і олігопольних повноважень. Однак міжнародну торгівлю слід розглядати як створення поля для торгівлі країн з іншими, а також як заохочення руху товарів і поліпшення відносин між країнами.

Міжнародна торгівля досягає не тільки економічних цілей, а й важливих політичних і соціальних цілей, і тому повинна бути присуджена цінність. Країни схильні до торгівлі один з одним, серед іншого, порівняльними відмінностями в технологіях, пропозиції, виробництві та пропозиції, і тому відмінності важливі для підтримки торгівлі.

Новий міжнародний економічний порядок - це набір пропозицій і рекомендацій щодо змін, які повинні бути проведені в міжнародній системі, щоб дозволити представництво менш розвинених країн, а також посилити більш справедливі умови торгівлі і більш ліберальні умови фінансування розвитку.

Незважаючи на те, що багато вимог спрямовані на те, щоб країни, що розвиваються, отримували пільги від розвинених країн, наприклад, створення механізмів передачі технологій країнам, що розвиваються, окремо від капітальних інвестицій, передислокація деяких галузей промисловості з розвинених країн до країн, що розвиваються, отримання офіційної допомоги для досягнення мети в 0,7% ВВП розвинених країн, Деякі з них є серйозними і потребують більш ретельного вивчення.

Таким прикладом є пропозиція про допомогу на розвиток, пов'язану зі створенням МВФ та СПЗ (спеціальних прав запозичення) (Looney, n.d.). Країни не можуть розраховувати на задоволення деяких вимог у конкурентному середовищі, але повинні виробити власні модальності для вирішення своїх проблем.

Іноземна допомога виявилася ефективною для прискорення розвитку в країнах, що розвиваються, хоча і стикалася з різними проблемами. Фонди ініціювали та підтримали різні проекти розвитку, а також допомогли підвищити рівень добробуту багатьох людей у країнах, що розвиваються. [3]

Однак надмірна залежність від іноземної допомоги є великою проблемою для країн, що розвиваються, і може розглядатися як така, що сприяє відсутності достатньої кількості стратегій з боку країн, що розвиваються, для вирішення проблем у своїх країнах, наприклад, впровадження достатньої кількості стратегій для залучення коштів для фінансування проектів розвитку.

Іноземна допомога використовувалася для того, щоб впливати на країни, щоб вони приймали важливі економічні та політичні рішення з метою сприяння певним тенденціям і політиці, що означає, що вони не діють незалежно навіть тоді, коли це було б необхідно для прийняття обґрунтованих рішень щодо розвитку.

Хоча імпортозаміщення та стимулювання експорту можуть бути застосовані з метою досягнення економічного розвитку, імпортозаміщення означає заміну імпорту простих споживчих товарів вітчизняною продукцією та/або розширення внутрішнього виробництва на більш складні продукти (Todaro & Smith, n.d.).

Перевагами, що реалізуються, можуть бути, зокрема, захист вітчизняної промисловості від конкуренції та скорочення грошових витрат на невиправданий імпорт товарів. Стимулювання експорту – це стратегія, що застосовується країною для збільшення експорту вітчизняної продукції на міжнародний ринок з метою поліпшення торгівлі з іншими країнами, придбання більшої кількості іноземної валюти та поліпшення торговельних відносин між країнами.

Цілі розвитку тисячоліття – це набір з 8 перспектив, які мають бути досягнуті до 2015 року і які були розроблені у відповідь на світові виклики розвитку. Вони були розроблені на основі дій і завдань, викладених у Декларації тисячоліття, прийнятій і підписаній на Саміті тисячоліття ООН у вересні 2000 року. Серед питань, які розглядаються в цих цілях, – гендерна рівність, скорочення бідності вдвічі, зниження рівня дитячої смертності тощо (ПРООН, н.д.).

Країни, що розвиваються, не повинні бути звільнені від боргового тягаря через низку проблем; По-перше, полегшення їх – це не кінець покладатися на ці борги. Ці країни продовжуватимуть покладатися на борги, а це означає, що борги, ймовірно, накопичуватимуться знову.

Багато країн все ще стикаються з адміністративними та політичними проблемами, і для того, щоб вирішити деякі з цих проблем, які значною мірою впливають на розвиток, їм потрібно нагадати про відповідальність за сплату цих боргів, а не за їх погашення. Крім того, вимога про необхідність нести відповідальність за оплату є певним чином фактором, який може змусити їх не зловживати ресурсами у своїх країнах. [4]

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Болдуїн Річард. Чи прямують Сполучені Штати до проблем з подвійною бульбашкою? URL: <https://krex.k-state.edu/handle/2097/13450>
2. Рохас Робінсон. 1998. Теорія бідності міжнародної торгівлі. URL: Three essays on international economics (k-state.edu)
3. Томас М. Леонард. Енциклопедія країн, що розвиваються. Тейлор і Френсіс, 2006. URL: Encyclopedia of the Developing World | Thomas M. Leonard | Taylor & Fr (taylorfrancis.com)
4. Problems and Policies of International Economy | Free Essay Example (studycorgi.com). URL: Problems and Policies of International Economy | Free Essay Example (studycorgi.com)
5. Todaro Michael & Smith Stephen. Economic Development. URL: 9781292291208 (pearsoned.de)

Зайка В.В.,

здобувач вищої освіти першого курсу, спеціальності 281

Публічне управління та адміністрування.

Науковий керівник: Піхняк Т.А.,

к.е.н., доцентка, доцентка кафедри менеджменту,

економіки, статистики та цифрових технологій.

Хмельницький університет управління та права

імені Леоніда Юзькова

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Інфляція - це втрата купівельної спроможності грошей протягом певного періоду часу [1]. Висока інфляція призводить до зниження доходів і заощаджень для підприємств, населення та країни, зростання витрат на виробництво, зростання вартості кредитів та їх обслуговування, а також зростання цін через невизначеність щодо майбутніх рівнів, що призводить до процентних ставок. Значні коливання інфляції створюють несприятливе середовище для економіки для залучення довгострокових інвестицій, оскільки інвестори зосереджуються на короткострокових угодах. Тому висока та нестабільна інфляція може негативно вплинути на економічне зростання [2].

Внаслідок повномасштабного вторгнення українська економіка зазнала величезних втрат, які зараз важко оцінити, оскільки війна ще триває. У цьому контексті збереження низької вартості кредитів у гривні в умовах високої інфляції спричинило значний тиск на валютний ринок. У відповідь НБУ адаптував свої інструменти до нової реальності. Щоб підтримати фіксований курс гривні, протягом останнього року НБУ провів значні інтервенції з продажу валюти. Це допомагає збалансувати валютний ринок на тлі зниження доходів експортерів і збільшення імпортного попиту, таким чином стримуючи зростання цін. Такі великі обсяги валюти НБУ продав за рахунок накопичених у попередні роки резервів та допомоги міжнародних партнерів, які надали Україні понад \$32 млрд у 2022 році [3].

За прогнозами НБУ, рівень інфляції цього року не перевищить 19%. Експерти відзначають, що незважаючи на нинішні коливання курсу гривні через проблеми з експортом сільськогосподарської продукції та інші причини, курс гривні навряд чи зросте вище 39-39,5 грн за долар. Безумовно, поточна відносна стабільність ситуації значною мірою зумовлена ритмічним надходженням фінансової допомоги від іноземних партнерів і безперервним накопиченням міжнародних резервів. За підсумками липня вони перевищили \$41,7 млрд. У наступні роки разом зі зниженням безпекових ризиків і початком відбудови України інфляція сповільниться ще відчутніше – до 10,4% у 2024-му та 6,7% у 2025 році. Очікується, що інфляція надалі знижуватиметься на тлі жорстких монетарних умов, уповільнення глобальної інфляції, налагодження логістики та адаптації виробництва [3].

На нашу думку, стабільність економіки під час військових дій і швидкість післявоєнного відновлення значною мірою залежать від обсягу міжнародної підтримки. Без позик і грантів від країн-партнерів і міжнародних організацій, включаючи Міжнародний валютний фонд, такі країни, як Грузія, Ірак та Ізраїль, не змогли б достатньо швидко стабілізувати свої обмінні курси та перейти до економічного зростання.

Отже, інфляція це важливий аспект, який вимагає уваги та заходів з боку НБУ, що продовжує працювати на забезпечення стабільності цін та фінансової системи для забезпечення сталого розвитку національної економіки. Усе це сприятиме стабільності фінансової системи в період активної фази війни, допомагає підтримувати довіру фінансових ринків та інвесторів у стабільність країни, а також сприятиме відновленню економіки та фінансових ринків після Перемоги.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чепінога В.Г. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Київ, Юрінком Інтер, 2018 с.
2. Що таке цінова стабільність і чому вона важлива для економіки України? Офіційний сайт Національного банку України. 2023. URL: [https:// bank.gov.ua/ua/monetary/about/targets/target-sh](https://bank.gov.ua/ua/monetary/about/targets/target-sh).
3. Інфляційний звіт за січень 2023 року. Офіційний сайт Національного банку України. 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4.

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Глобальні економічні трансформації є однією з ключових особливостей сучасного світу. Зміни в економічних умовах, технологічний розвиток та соціокультурні трансформації мають глибокий вплив на всі аспекти суспільства, включаючи систему вищої освіти.

Підпорядкування національних інтересів глобальному ринку є головним змістом процесу глобалізації на сучасному етапі. Дії сил глобального капіталу у формі ТНК, з одного боку, та опір такій дії національних урядів, які відображають інтереси національних держав, - з іншого і становлять, на наш погляд, головну суперечливість світового економічного розвитку.

На поточному етапі розвитку світової економіки розпочинається складний та тривалий процес вирішення диспропорцій як на глобальному рівні, так і в межах національних економік. Шляхом надання пріоритету розвитку реального сектору економіки на основі нових технологій починається перетворення глобальної економічної моделі, що відкриває можливості подолати негативні наслідки світової кризи.

Вплив глобальних економічних трансформацій на систему вищої освіти:

- Зміна потреб ринку праці. Глобальні економічні трансформації суттєво змінюють потреби ринку праці, і ці зміни розповсюджуються на багато сфер діяльності. Один із головних аспектів цих змін – поява нових сфер та індустрій, які вимагають висококваліфікованих спеціалістів. Деякі з цих сфер включають:

1. Інформаційні технології: зростання цифрового світу призвело до появи великого попиту на фахівців з програмування, аналізу даних, інформаційної безпеки та штучного інтелекту.
2. Інновації та дослідження: розвиток нових технологій та продуктів створює попит на інженерів, науковців та розробників, які можуть впроваджувати інноваційні рішення.
3. Медична галузь: зараз на медичному ринку праці великий попит на лікарів, медсестер, фармацевтів та інших медичних фахівців.

Креативні індустрії: ринок креативних індустрій, такий як дизайн, музика, кіно та мистецтво, постійно розвивається, і він потребує талановитих і творчих людей.

Ці зміни в потребах ринку праці покликані створювати нові можливості для освіти та навчання, сприяючи розвитку спеціалізованих програм та курсів, які задовольняють потреби цих ринків.

Глобальні економічні зміни сприяють росту популярності онлайн-освіти, що відкриває нові можливості для навчання та підвищення кваліфікації завдяки цифровим технологіям. Цей тренд має декілька ключових аспектів: глобальний доступ (онлайн-освіта дозволяє студентам отримувати доступ до навчальних ресурсів та програм з будь-якого місця у світі), гнучкість навчання (онлайн-освіта дозволяє студентам вибирати розклад навчання, який відповідає їхнім потребам та графіку; вони можуть вивчати матеріали власним темпом і вибирати курси, які їх цікавлять), широкий вибір програм (Інтернет заповнений

різноманітними навчальними ресурсами, включаючи відеоуроки, онлайн-курси, вебінари та інші форми навчання – це дозволяє студентам вибирати навчальні програми, які відповідають їхнім інтересам і потребам), ефективність в навчанні (деякі дослідження свідчать, що онлайн-навчання може бути так само ефективним, як традиційне навчання у класі, іноді навіть більше, завдяки інтерактивним та інноваційним методам навчання), економічна доступність (онлайн-курси і ресурси зазвичай коштують менше, ніж традиційні навчальні програми, що дозволяє більшій кількості людей отримувати якісну освіту без значного фінансового навантаження).

Загалом, розвиток онлайн-освіти відображає зміни у вимогах та очікуваннях студентів, а також сприяє більш гнучкому та доступному навчанню в умовах глобальних економічних трансформацій.

Зміни в глобальній економіці можуть мати важливий вплив на фінансування освіти, особливо в країнах, де освіта є суттєвим сектором економіки. Ці виклики можна розглянути наступним чином:

- Зменшення бюджетних видатків. У зв'язку з економічними труднощами або змінами в бюджетній політиці деяких країн може спостерігатися зменшення державних видатків на освіту. Це може вплинути на доступність як загальної, так і вищої освіти.

- Збільшення вартості освіти для студентів. Зменшення фінансування може призвести до збільшення вартості навчання для студентів, зокрема в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах. Це може створити фінансові труднощі для студентів та їх сімей.

- Загроза якості освіти. Зменшення фінансування може вплинути на якість навчання та досліджень у вищих навчальних закладах. Відсутність коштів на покращення інфраструктури, наукових досліджень та підтримку викладачів може призвести до зниження стандартів освіти.

- Пошук альтернативних джерел фінансування. Вищі навчальні заклади можуть шукати альтернативні джерела фінансування, такі як пожертви, спонсорські програми або партнерства з приватним сектором. Однак це може вплинути на автономію вищих навчальних закладів та створити нові виклики у сфері управління.

Загалом, виклики для фінансування освіти в умовах глобальних економічних трансформацій підкреслюють необхідність ретельного планування та реформування системи освіти для забезпечення доступності та якості навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 3. Zvieriakov M.I. (2017). Hlobalizatsiia i deindustrializatsiia: zmist, superechnosti ta sposoby yikh rozviazannia [Globalization and deindustrialization: content, contradictions and ways to solve them]. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine economy*. No 11. pp. 3-16 [in Ukraine].

2. 1. oecd.org/edu (2019), “The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)”, available at: <http://www.oecd.org/edu>.

3. Ponomarenko, V. Raievniva, O. and Yermachenko V. (2014), *Upravlinnia zabezpechenistiu natsionalnoi ekonomiky fakhivtsiv z vyshchoiu osvitoiu: dosvid peretvoren, teoretyko-instrumentalne pidgruntia* [Managing the national economy of specialists in higher education: experience of transformations, theoretical and instrumental basis], FOP Aleksandrova K. M., Kharkiv, Ukraine, p. 288

4. Hluzman, A. (2019), “Features of modern higher education abroad (England, Belgium, France, USA, Israel)”, [Online], available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32811/01-Gluzman.pdf>.
5. Investigation of Demand and Stability of Ukrainian Educational Market / [V. Ponomarenko, O. Rayevnyeva, K. Stryzhychenko] // Asian Journal of Applied Sciences (ISSN: 2321 – 0893). – 2015. – Volume 03 – Issue 01. – P. 50–58.
6. Силадій І. Розвиток освіти в контексті основних викликів глобалізації. – Вища освіта України. -№ 4, 2016. – С. 34-38.

Маркевич Л.С.,

аспірантка

Національний науковий центр

« Інститут аграрної економіки»

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ЗВІТНОСТІ ПРО ВИРОБНИЦТВО ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Агропромисловий комплекс один із найскладніших економічних об'єктів в сучасних умовах ринкових трансформацій. Підприємство, як економічна одиниця, з метою аналізу та удосконалення показників, та вирішення неврегульованих питань керується результатами своєї виробничої діяльності. Основоположним джерелом отримання повної, комплексної та достовірної інформації – є звітність підприємств.

Фінансова звітність підприємств - операторів органічного виробництва це ключова інформаційна база для зовнішніх та внутрішніх користувачів. Звітність це основа інформаційного забезпечення контролю, оскільки характеризує виробничу і фінансово-господарську діяльність суб'єкта. Проте, фінансова звітність не забезпечує повною достовірною інформацією користувачів про витрати на забезпечення органічно чистого виробництва, оскільки вони не є окремим об'єктом бухгалтерського обліку. Відсутність специфічних статей витрат пов'язаних з таким виробництвом призводить до неповноцінності відображення інформації у звітності та не дає можливості встановлення контролю за такими витратами [2].

Методичний інструментарій побудови принципів організації формування управлінської звітності будь якого підприємства, у тому числі органічно орієнтованого, ґрунтується на специфіці його виробничих процесів. Успішне володіння методами управлінського обліку сприятиме досягненню реалізації мети створення управлінської звітності. Безперервний розвиток практичних навичок та комп'ютерних технологій сприяють збільшенню арсеналу уже існуючих методів управлінської звітності. Розглянемо деякі з них:

1. Загальнометодологічні методи дослідження об'єкта (спостереження, порівняння, аналіз, синтез):

- метод спостереження, передбачає систематичний збір інформації, необхідної для всебічної характеристики витрат, калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) та доходів, для отримання яких вони були понесені тощо.

- порівняння допомагає виявити тенденції та закономірності в розвитку об'єкта, за яким здійснюється спостереження. Аналіз передбачає виділення окремих складових частин об'єкта, детальне їх вивчення, а на основі отриманої інформації узагальнення – синтез отриманих даних.

2. Загальнонаукові способи методу бухгалтерського обліку. Їх використання зумовлене взаємозв'язком фінансового та управлінського обліку. До них відносяться:

- способи первинного спостереження – документація та інвентаризація;

- способи вартісного вимірювання – оцінка і калькулювання;
- способи групування та реєстрації – система рахунків та подвійний запис;
- способи узагальнення – підготовка звітності.

3. Специфічні методи: прийоми групування і перегрупування витрат відповідно до мети управління, нормативний метод обліку витрат.

4. Прийоми економічного аналізу та математичні методи дослідження (з метою виявлення залежностей витрат та доходів від виробничих чинників, моделювання витрат тощо) [1].

Система внутрішньогосподарської звітності допомагає:

– здійснити аналіз отриманих результатів, порівнявши заплановані та фактично отримані показники;

– підготувати інформацію у розрізі виробничих підрозділів, для прийняття подальших управлінських рішень;

– оцінити рівень продуктивності окремо взятого центру відповідальності;

– встановити мережу комунікативної співпраці, між різними рівнями виробництва тощо.

Щоб зрозуміти, які дані для звітів використовувати варто орієнтуватись на організаційно-виробничу структуру підприємства. Операючись на внутрішні структурні підрозділи, що функціонують на органічно-орієнтованих підприємствах, варто розділити звіти таким чином:

– звіти по здійсненні сертифікації та проведення лабораторних досліджень;

– звіти за відділами виробництва/ закупівлі (цехи, склади, виробничі підрозділи);

– звіти по відділу збуту.

3 метою забезпечення ефективного управління витратами на виробництво органічної сільськогосподарської продукції рослинництва варто розробити адаптовану форму внутрішньої звітності щодо витрат на виробництво органічної продукції рослинництва, що в свою чергу покликана для надання керівництву підприємства повної та достовірної інформації щодо її виготовленої та пов'язані з нею витрати.

Метою подальших досліджень є формування форм внутрішньої звітності, що спрямовані на удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи бухгалтерського обліку витрат на органічне виробництво. Інформація, що представлена у звітах допоможе керівництву та управлінському персоналу здійснити контроль, аналіз та планування майбутньої діяльності. Звіти можна складати щомісячно або щоквартально, все залежить від потреб підприємства у швидкості формування облікової інформації, відповідати за цифрові показники мають працівники аналітико-економічного відділу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карпенко О. В., Карпенко Д.В. Управлінський облік: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 296 с.

2. Маркевич Л.С. Фінансова звітність як ключове джерело інформації про виробництво органічної сільськогосподарської продукції. Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу. Міжнародна науково-практична конференція. (м. Житомир, 10 листопада 2022р.). Житомир: ПНУ, 2022. С. 69-71.

Приходько А.В.,
магістр.

Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Комплекс маркетингу на підприємстві набуває особливої актуальності через наявність сучасних тенденцій, а саме: нестабільність розвитку економіки через повномасштабне вторгнення країни-агресора на територію України, адаптація діяльності підприємств до динамічних ринкових умов господарювання, визначення цілей і стратегій їх досягнення, пошук споживачів і нових ринкових можливостей, виживання в умовах посилення конкуренції, нівелювання загроз з боку зовнішнього середовища.

Слід зазначити, що ринкові можливості підприємства можуть оцінюватися тільки на основі результатів маркетингових досліджень. В свою чергу, маркетинговий механізм, що забезпечує ритмічність управління в збутовій сфері, є сполучною ланкою між споживачем і виробником через товари, ціни, системи просування товару, канали розподілу [2, с. 209]. Система управління маркетинговою діяльністю підприємства реалізується через такі методи маркетингових досліджень та дій як: дослідження зовнішнього середовища; аналіз наявних та планування майбутніх товарів; планування руху та продажів товарів; формування збуту та стимулювання пропозиції; формування цінової політики підприємства; розробка стратегій та планів; розробка, оцінка та контроль результатів діяльності; заходи, спрямовані на забезпечення необхідного рівня безпеки використання товару, захисту навколишнього середовища, вимог до споживчих властивостей товару.

Маркетинговий комплекс розглядає питання пов'язані з самим товаром, з його ціною та обґрунтованим ціноутворенням, з географічним місцем виробництва та реалізації продукту, з грамотно організованою комунікаційною політикою для просування продукту [1, с. 104].

Комплекс маркетингу – набір контрольованих мінливих факторів, інструментів маркетингу, сукупність яких фірма використовує у прагненні викликати бажану відповідну реакцію з боку цільового ринку. Поява цієї моделі стала своєрідною реакцією на поширення в економіці ситуацій ненадійності та ризику, за якої неможливо запропонувати однозначний алгоритм правильного рішення, оскільки кількість можливих комбінацій факторів є досить великою, а результат діяльності за цих умов неможливо точно розрахувати [3, с. 543].

Комплекс маркетингу – це оперативна діяльність, кожна складова якої – наслідок деталізованого економічного аналізу та комерційних обрахунків на основі економіко-математичних методів. Кожне підприємство повинно само формувати свій ефективний комплекс маркетингових комунікацій, враховуючи велику кількість факторів: особливості товару і тип ринку, життєвий цикл товару, обрану стратегію його просування тощо.

Для того щоб створити на підприємстві ефективно працюючий комплекс маркетингу, потрібно вирішити наступні завдання:

- впровадити маркетингові функції в загальну структуру підприємства таким чином, щоб була можливість впливати на рішення, що приймаються керівництвом щодо ринкової діяльності;

- організувати структуру маркетингової діяльності так, щоб брати участь у вирішенні всіх актуальних для компанії завдань;
- зайняти певну частку ринку споживачів, щоб задовольняти і розширювати її згодом відповідно до власних цілей;
- орієнтувати підприємство на довготривалі результати ринкової діяльності;
- використовувати тактику своєчасного пристосування виробництва до вимог споживачів;
- цілеспрямовано впливати на споживачів для збільшення обсягів продажів і отримання бажаного прибутку.

Процес прийняття маркетингових рішень повинен характеризуватися ефективністю. Це важливий показник об'єктивної оцінки маркетингової діяльності на підприємстві. Оцінку ефективності маркетингової діяльності можна здійснювати за допомогою використання системного підходу до оцінки ефективності маркетингу та прийняти управлінські рішення щодо підвищення ефективності маркетингової діяльності [4, с. 258].

Комплекс маркетингу включає всі заходи, які впроваджує підприємство для стимулювання попиту на власну продукцію та її просування на ринку. До таких заходів відносять: планування та розроблення продукції, забезпечення цінової політики, формування каналів розподілу продукції, інформаційне супроводження продукції, створення брендів, логотипів, розроблення та дизайн відповідної упаковки, налагодження відносин та підтримування їх із клієнтами та партнерами.

До головних напрямків вдосконалення маркетингового комплексу можна віднести як вдосконалення оцінки конкурентного середовища підприємства, так і вдосконалення процесу маркетингового дослідження.

Отже, маркетинговий комплекс включає в себе широкий спектр дій, спрямованих на залучення клієнтів, стимулювання попиту та підтримання високого рівня продажів. Для досягнення успіху в умовах нестабільної ситуації підприємствам слід не лише реагувати на зміни в оточуючому середовищі, але й активно адаптувати свої маркетингові підходи, вдосконалювати процеси маркетингового дослідження та стратегії. Ефективний маркетинговий комплекс стає ключовим інструментом для підтримання конкурентоспроможності підприємства та забезпечення його стабільного розвитку в умовах складного бізнес-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Багорка М.О., Юрченко Н.І. Формування комплексної системи маркетингу на підприємстві. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2020. Том 31 (70). № 1. С. 102-108.
2. Зейда В.В. Основні аспекти управління маркетинговою діяльністю підприємств в умовах конкурентної боротьби. ВІСНИК СНТ ННІ Бізнесу і менеджменту ХНТУСГ. 2019. Випуск 2. С. 207-211.
3. Муштай В. А. Підходи до оцінки планування маркетингової діяльності підприємства. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 540-548.
4. Чайка І.П. Сучасна концепція маркетингового управління діяльністю підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет. 2017. Том 27. № 1. С. 257-262.

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

*Гажа Крістіна Андріївна,
студентка II-го курсу спеціальності «Середня освіта».
Науковий керівник: старший викладач Пак Антоніна.*

*Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ

Актуальність дослідження.

Корейська мова як іноземна в Україні з кожним роком стає все більш популярною. Основною причиною цього є високий рівень економічного розвитку Республіки Корея, що сприяє інтересу до вивчення корейської мови, культури його носіїв та їхньої історії.

На сьогоднішній день корейська мова вивчається у багатьох університетах України як основна або як друга іноземна мова. Наприклад, у «Південноукраїнському національному педагогічному університеті К.Д.Ушинського» на спеціальності 014 «Середня освіта (Мова і література (корейська, англійська))». Підготовка фахівців з цього напрямку передбачає вивчення корейської з нуля і рівня вільного володіння. Оскільки корейська мова, як і в університетах, стала викладатися в українських школах порівняно недавно, немає загальноприйнятої методики викладання, навчального матеріалу з використанням інноваційних технологій у навчанні корейської мови.

Завдання дослідження.

Основними завданнями даного дослідження є:

1. Показати головні компоненти теорії сучасного навчання корейської мови у загальноосвітніх навчальних закладах і на цій основі навчити студентів використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань;
2. Розкрити суть складових частин і засобів сучасної методики як науки;
3. Спрямувати студентів на творчий пошук під час практичної діяльності у школі;
4. Сформувати у студентів під час практичних занять професійно-методичні вміння, необхідні для плідної роботи в галузі навчання корейської мови;
5. Залучити майбутніх учителів до опрацювання спеціальної науково-методичної літератури, що має стати джерелом постійної роботи над собою з метою удосконалення професійної компетентності [2,42].

Виклад основного матеріалу.

Розвиток системи освіти загалом та динамічні зміни у змісті навчання корейської мови диктує необхідність розробки та впровадження інноваційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх учителів.

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інноваційних технологій, які проникають у всі сфери людської діяльності, забезпечують

поширення інформаційних потоків у суспільстві, утворюючи глобальний інформаційний простір.

Застосування інноваційних форм та методів навчання на заняттях корейської мови спрямоване на розвиток творчої активності майбутнього вчителя, формування пізнавального інтересу до вивчення корейської мови, розвиток уміння аналізувати іншомовний текст, набуття досвіду роботи в команді, стимулювання до самостійної діяльності студентів з дисципліни.

Вивчаючи педагогічне мислення майбутнього вчителя як елемент його готовності до вирішення інноваційних педагогічних завдань, виділено такі його характеристики. По-перше, це аналіз того, що виступає об'єктом педагогічного мислення. Як таке ми виділили інноваційне педагогічне завдання або проблему, що виникла в конкретній ситуації навчально-виховного процесу. По-друге, вивчаючи педагогічне мислення, ми звертали увагу на його мотиви. Дослідження показало, що рівень педагогічного мислення, ступінь його новизни та оригінальності залежить від інтересу студентів до професійно-педагогічної діяльності. По-третє, найважливішим аспектом педагогічного мислення є його операційно-стильові характеристики. Типовими для педагогічного мислення є такі операції, як уміння оцінити функцію педагогічного прийому; побудувати уявну модель цілісної інноваційної педагогічної ситуації, спираючись на педагогічну уяву; розпізнати мотиви, що ховаються за тими чи іншими діями та вчинками учнів [5,306].

Виконуючи ці операції, педагог використовує психолого-педагогічні категорії «діяльність», «психічний стан», «функція методу», «мета-засіб-результат» та ін [4].

Об'єктом педагогічного мислення є інноваційне педагогічне завдання, яке є заданою в певних умовах метою навчання та виховання, пов'язаною з організацією, плануванням та проведенням навчально-виховного процесу.

Інноваційна педагогічна ситуація – це конкретний стан педагогічного спілкування, об'єктивно існуючий фрагмент педагогічного процесу, що характеризується реально існуючими метою, змістом, формами та методами взаємодії його учасників. Джерелом інноваційного педагогічного завдання є розбіжність реальної ситуації з цілями та намірами суб'єктів навчально-виховного процесу. Ситуаційне педагогічне завдання може бути пов'язане з конкретною сферою спільної діяльності педагога та учня – пізнанням, діалогом, технічною творчістю, і тоді перед викладачем постає необхідність виявити педагогічний зміст завдання, що виникло. Інноваційне педагогічне завдання, поставлене перед студентами – це певна типова проблемна ситуація, що моделює процес навчання та виховання в середній школі, вирішення якої можливе за умови її аналізу, співвідношення даного та шуканого та застосування відповідних знань. Як дане в інноваційному педагогічному завданні виступають фактори навчальної ситуації: взаємини її учасників, які використовуються викладачем виховно-дидактичні засоби, а також педагогічний досвід студентів, їх загальний рівень розвитку, ставлення до майбутньої професії, стиль викладання, що склався, тощо. Шуканим є мета, план, програма виховної роботи, креативність, і навіть методи, організаційні форми, прийоми, які потрібно застосовувати їхнього реалізації [1].

Використання інноваційних педагогічних завдань спрямоване на докорінну зміну стереотипу ставлення студентів до процесу вивчення корейської мови на факультетах у вузі; навчання студентів прийомам навчання, способам пізнання корейської мови, необхідним для раціональної самостійної роботи з оволодіння цим предметом. Також можна віднести вміння знаходити необхідну інформацію, осмислювати її професійне значення, відтворювати, запам'ятовувати матеріал логічно, а не механічно, будувати оцінні судження, аналізувати, адаптувати матеріал тексту, працювати зі словниками, довідниками.

Професійно-орієнтоване навчання корейської мови потребує ретельної підготовки викладача до занять, гарного знання сучасної школи, основ педагогіки, педагогічної майстерності, прийоми роботи педагогів-новаторів.

У ході пошукової дослідно-експериментальної роботи ми виділили два етапи формування готовності до вирішення інноваційних педагогічних завдань на матеріалі викладання корейської мови:

- 1) пробудження інтересу до інноваційних педагогічних завдань, запропонованих в умовах іншомовного спілкування (репродуктивний етап);
- 2) самостійний відбір та використання педагогічних понять та схем у нових умовах, вироблення власних рішень (творчий етап).

Постановка інноваційних педагогічних завдань на першому етапі здійснюється не в явному вигляді, а через добір текстів, що містять психолого-педагогічну, спеціально-наукову та світоглядну інформацію; постановку завдань, що потребують власних оцінок, суджень; використання елементів проблемного, програмованого, ігрового навчання з вимогою вказати на можливість їх застосування у школі.

На другому етапі нами використовуються: залучення студентів до обговорення методики будь-якого фрагмента заняття, ефективності тієї чи іншої форми викладу та контролю; більш детальне ознайомлення студентів з дидактичною категорією якості знань, а саме з такими їх якостями як усвідомленість, дієвість, моделювання ситуацій, фрагментів уроків та виховних заходів [3].

Інноваційні технології навчання забезпечують залучення студентів до процесу пізнання та спільної з партнерами дії щодо вирішення інноваційного педагогічного завдання. Застосування колективного аналізу інноваційних педагогічних ситуацій на заняттях корейської мови сприяє формуванню навичок та умінь спілкування; розвиває звичку взаємоконтролю; допомагає імітувати шкільний навчально-виховний процес. Внаслідок цього заняття з корейської мови стають більш живими, цікавими, змістовними; у студентів з'являється можливість більше і частіше висловлювати власні думки, висловлювати думки, оцінки, використовуючи корейську мову у професійних цілях. Майбутні фахівці повинні бути готові використовувати корейську мову як засіб професійно-орієнтованого спілкування.

До форм запровадження та розбору інноваційних педагогічних ситуацій при навчанні корейської мови можна віднести: спілкування-діалог з приводу педагогічної інформації, прочитаної корейською мовою; аналіз інноваційних ситуацій; виконання студентами творчих завдань з педагогічним змістом. Серед інших форм можна назвати: імітація педагогічного спілкування, моделювання ситуацій фрагментів уроку, виховних заходів; урок-екскурсія; ігрові ситуації; рольові ігри; конкурси, вікторини.

Таким чином, функція інноваційних завдань пов'язана з імітацією типових дій педагога при засвоєнні змісту предмета, стимулювання розвитку основних педагогічних умінь, професійних установок вивчення навчальних предметів. Інноваційні педагогічні завдання в даному випадку стають не доповненням до основного матеріалу, а пріоритетним компонентом навчального заняття [1].

Висновки.

Базуючись на підставі вищеприписаного можна зробити висновки, що інноваційні педагогічні завдання, що включаються до змісту навчальних дисциплін, дозволяють зробити педагогічну діяльність предметом засвоєння.

Тим не менш, зростаючи з кожним роком популярність корейської мови як іноземної в Україні змушує фахівців у цій галузі звертатися до закордонного досвіду для різного запозичення. Міжнародне спілкування в означеній професійній сфері нагадує звертатися до історії розвитку цього знання в порівнянні з вітчизняним. Це забезпечує розуміння існуючих у зарубіжних колег концепцій та піднімає на новий рівень розвитку власні методичні рішення. Така співпраця дозволяє намітити подальший напрямок розвитку лінгводидактичного діалогу між фахівцями двох країн. Для більш продуктивного розвитку методології навчання корейської мови є доцільним позначити такі завдання та напрямки роботи: розвиток методики навчання корейської мови на всіх рівнях; розробка різноманітних навчальних видань із опорою на науково-методичні положення; встановлення професійних контактів зі спеціалістами з методики навчання корейської мови як іноземної в Республіці Корея; реалізація спільних методичних проєктів, у тому числі й у мультикультурних умовах навчання. Як показує досвід використання інноваційних форм та методів навчання, дозволяють розвивати суб'єктність студентів. Вони виявляють прагнення самореалізації, захопленість і зацікавленість майбутньою професією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів – К. : НТУ, 2017. – 172 с.
2. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред.. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. Гусленко І. Ю. Методика навчання іноземних мов : Референт-перекладач/ Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер.] – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 64 с.
4. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: Навчальний посібник: Вид. 2-ге, доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 375 с.
5. Зязюн І.А., Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін. Педагогічна майстерність: Підручник / — К.: Вища шк., 1997. — 349 с.

Захарчук Марія Миколаївна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету дошкільної і початкової освіти, історії та мистецтв.

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

ЗАГАЛЬНОНАУКОВИЙ КОНТЕКСТ ХУДОЖНЬО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні перед освітянською спільнотою стоїть завдання сформувати у школярів уміння не лише сприймати інформацію, але й розуміти її, засвоювати, аналізувати й інтерпретувати. Одним із центральних художньо-педагогічних засобів формування особистості школярів є розвиток музичного сприймання, а процес інтерпретації музичного твору демонструє певний щабель його розуміння, освоєння, сприйняття та естетичної вартості.

Термін «інтерпретація» тотожний поняттю герменевтика у сфері філософії. Античні та середньовічні філософи застосовували метод художньої інтерпретації для тлумачення біблійних текстів та творів музичного мистецтва.

Важливе значення для нашого дослідження становлять праці вивчення інтерпретації в галузі мистецької педагогіки (Д. Лісун, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, М. Петренко та інші). Вчені наголошують, що інтерпретація музичного твору є процесом і наслідком інтелектуального осягнення, розуміння та трактування особистістю поглядів на зміст музичного твору.

Процес інтерпретації науковці розглядають на двох рівнях: перший – це трактування змісту твору у вербальній формі, наступний – це творчий процес відтворення музичного твору виконавськими засобами на основі нотного тексту [1, с. 7].

Як зазначає В. Москаленко, інтерпретація є «одним із видів творчої діяльності людини, цілісним, багатокомпонентним динамічним процесом, наслідком якого є розуміння вже наявного і створення нового, своєрідного, індивідуально-особистісного на основі суб'єктивної взаємодії тексту та особистості виконавця-інтерпретатора» [3, с. 25].

Дослідження у галузі музичної педагогіки розкривають роль педагога в інтерпретації музичних творів, оскільки саме вчитель мусить охарактеризувати та розкрити зміст музичного твору, сформулювати основні характерні риси. Виховний вплив художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору залежить від майстерності педагога створити відповідну установку на сприйняття та виконання музики.

О. Щолокова формулює основні умови подання матеріалу у процесі художньо-педагогічної інтерпретації: збереження ідейно-художнього задуму твору; виявлення суб'єктивно-особистісного підходу до художнього твору з урахуванням особистісного інтересу; врахування психологічних особливостей сприйняття [7, с. 65].

Педагогом розроблено власну структуру художньої інтерпретації, яка включає основні складові частини: художнє проєктування (аналіз, оцінка художнього твору, а також урахування особливостей художнього сприймання учнів) та просвітницьку й виконавську діяльність (опис, бесіда, тлумачення, презентація твору) [6, с. 88-93].

Ми погоджуємося з думкою Л. Масол, яка наголошує, що «в процесі інтерпретації музичних творів принципового значення набуває пошук індивідом особистісно значущих смислів, співзвучних його духовному світу й художньо-естетичному досвіду» [2, с. 128].

О. Олексюк зазначає, що «світоглядна установка музиканта виступає нерелексивним нормативно-регулятивним механізмом творчої самореалізації, наявність якої допомагає досягнути динамічну структуру ідеального простору твору, пережити гранично смислові орієнтири музичної інформації через асоціативні предметно-смислові зв'язки» [4, с. 119].

Інтерпретацію, яка об'єднує сприйняття та художньо-вербальний аналіз музичного твору, науковці трактують, як художньо-педагогічну.

Проблему процесу художньо-педагогічної інтерпретації досліджували В. Крицький, О. Ляшенко, Г. Падалка, О. Полатайко, О. Рудницька, О. Щолокова та інші.

О. Рудницька виокремлює три етапи художньої інтерпретації:

- 1) перцептивний рівень сенсорної інформації, занурення в «почуттєву стихію» звуків;
- 2) аналіз виразно-смислового значення музичної мови;
- 3) інтерпретація емоційно-образного змісту музичного твору [5, с. 53].

Під час інтерпретації використовуються різні види мистецтв (література, живопис), вербальні та виконавські педагогічні прийоми, різні форми й методи роботи та сприяють розкриттю художнього образу. Для художньо-образної інтерпретації важливо спонукати учнів до аналізу змістово-образного компоненту з використанням літературних творів та творів образотворчого мистецтва. В процесі вербально-змістовної інтерпретації можна запропонувати учням кілька літературних уривків, а у процесі візуально-асоціативної форми художньо-образної інтерпретації поєднати музику та живопис.

Л. Масол у науково-педагогічний обіг вводить поняття аналіз-інтерпретація, який передбачає аналіз музичних творів, які запропоновані для вивчення у закладах загальної середньої освіти на уроках музичного мистецтва. Науковець зазначає, що «аналіз-інтерпретація» приймає форми аналізу-версії, аналізу-судження, аналізу-оцінки тощо. Інтерпретаційний підхід до музично-аналітичної діяльності учнів (під час слухання чи виконання) забезпечує високу духовну домінанту уроку мистецтва і накреслює обрії естетичного саморозвитку учнів у майбутньому» [2, с. 79-80].

Таким чином, проблема інтерпретації завжди була однією з актуальних у філософії, психології, педагогіці, естетиці та мистецтвознавстві. На основі проаналізованих наукових праць вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджували проблеми інтерпретації музичних творів, систематизовано погляди науковців на поняття «інтерпретація», «музична інтерпретація», «художня інтерпретація» та виділено наступні основні складові художньої інтерпретації: сприймання, естетичні переживання, асоціації, творча уява, художньо-образне мислення, знання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ляшенко О. Д. Художньо-педагогічна інтерпретація музичного твору в професійній підготовці майбутніх учителів музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Київ, 2001. 20 с.
2. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посіб. для вчителів. Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
3. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації : навч. посіб. К., 2013. 134 с.
4. Олексюк О. М. Ціннісно-сміслова інтерпретація як творча самореалізація музиканта-виконавця. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 82 : Виконавське музикознавство. К., 2009. С. 295–302.
5. Рудницька О. П. Сприйняття музики і педагогічна культура вчителя. К., 1992. 96 с.
6. Щолокова О. П. Методика викладання світової художньої культури : підручник. К. : Видавництво НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2009. 288 с.
7. Щолокова О. П. Художньо-педагогічна інтерпретація як компонент професійної підготовки майбутнього вчителя. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя. К. : Віпол, 1996. С. 62–76.

Луценко Софія,
студентка 3 курсу факультету
української й іноземної філології та мистецтвознавства
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СЛОВОТВОРУ У ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Анотація: Дитяча затримка психічного розвитку є складною проблемою, яка вимагає комплексного підходу до корекції та розвитку різних аспектів дитячої психіки. Один із важливих аспектів цього процесу - це формування мовних навичок у таких дітей. Відомо, що словарний запас і навички словотвору грають важливу роль у розвитку комунікації та адаптації дитини в суспільстві.

Ключові слова: затримка психічного розвитку, мовні навички, словотвір, методика, корекція, дитяча психіка, розвиток комунікації, адаптація.

Summary: Children's retardation of mental development is a complex problem that requires a comprehensive approach to the correction and development of various aspects of the child's psyche. One of the important aspects of this process is the formation of language skills in such children. It is known that vocabulary and word formation skills play an important role in the development of communication and adaptation of a child in society.

Key words: retardation of mental development, language skills, vocabulary, technique, correction, children's psychology, communication development, adaptation.

Аналіз останніх досліджень і спостережень. Останні дослідження в галузі психології та освіти підкреслюють важливість врахування індивідуальних особливостей дітей з затримкою психічного розвитку при розробці методик формування словотвору. Вони показують, що кожна дитина має свої унікальні потреби і можливості, і підхід до розвитку мовних навичок повинен бути індивідуалізованим. Деякі дослідження також вказують на важливість раннього втручання та підтримки у формуванні словотвору, оскільки це може позитивно вплинути на подальший розвиток мовних навичок дитини з затримкою психічного розвитку.

Мета статті – представлення комплексного підходу до методики формування словотвору у дітей з затримкою психічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У роботі з дітьми, які мають затримку в психічному розвитку, особливо важливо створювати ефективні методи та ігрові підходи для розвитку мовлення та мовних навичок. Одним із важливих аспектів такого розвитку є формування словотвору. Словотвір - це процес утворення нових слів шляхом додавання префіксів, суфіксів, закінчень та інших морфем до базових слів. [1]

Затримка розвитку має вагомий вплив на мовленнєвий розвиток у дітей. Цей вплив можна визначити через кілька ключових аспектів, які перешкоджають нормальному вибудовуванню мовлення. В першу чергу, діти з затримкою розвитку відстають у формуванні лексичного запасу, що ускладнює їхню спроможність використовувати

різноманітну лексику у мовленні. Однією з основних труднощів у мовленнєвому розвитку дітей з затримкою є незрілість фонемного сприймання.

Перед початком навчання мовленню в дітей з затримкою розвитку необхідно вивчити їхні поточні навички та рівень розвитку мовлення. Діагностика проводиться за допомогою спеціалізованих інструментів і методів, які дозволяють виявити конкретні труднощі у мовленні. Це можуть бути аналіз артикуляції, вимови звуків, розуміння лексики та фраз, а також вміння будувати речення.[2]

Варто зазначити, реалізація індивідуального підходу є важливим аспектом методики формування словотвору у дітей з затримкою психічного розвитку. Кожна дитина є унікальною, і її мовленнєві потреби та здібності можуть значно відрізнятися від інших. Саме тому важливо створювати індивідуальні навчальні плани та завдання, які відповідають конкретним особливостям кожного малюка.[3]

Першим кроком у реалізації індивідуального підходу є вивчення конкретних навичок та потреб дитини. Це включає в себе аналіз її рівня слухового сприймання, артикуляції, лексичного запасу та інших аспектів мовленнєвого розвитку. Такий аналіз дозволяє визначити, з якими саме аспектами мовлення потрібно працювати.

Після цього розробляється індивідуальний навчальний план, який враховує потреби та можливості дитини. Цей план визначає, які конкретні методи та стратегії навчання будуть використовуватися, а також встановлює часові рамки і мети, до яких слід прагнути. Надавати увагу індивідуальним потребам дитини в процесі навчання мовленню допомагає побудувати плідну основу для подальшого успіху в її мовленнєвому розвитку.[4]

Після аналізу отриманих даних створюється індивідуальний план навчання, який враховує потреби та можливості кожної дитини. Цей план визначає найефективніші методики та стратегії, які допоможуть дитині розвивати навички словотвору та покращувати її мовлення. Аналіз і діагностика є першим кроком на шляху до успішного формування словотвору у дітей з затримкою психічного розвитку, і від них залежить подальший успіх в навчанні.[5]

Однією з сучасних та ефективних методик формування словотвору у дітей з затримкою розвитку є використання мультимедійних засобів та інтерактивних програм. Ці інструменти сприяють активному та цікавому навчанню, роблять процес більш доступним та привабливим для дітей. Використання мультимедійних засобів, таких як відео та аудіозаписи, допомагає візуалізувати мовленнєві процеси, робить навчання більш зрозумілим та запам'ятовуваним. Інтерактивні програми та комп'ютерні ігри створюють сприятливе середовище для вивчення мовлення. Вони можуть включати завдання, які допомагають розвивати слухову та артикуляційну спроможність, а також вправи на формування слів та фраз. Ігровий характер таких програм робить навчання цікавим та мотивуючим для дітей.[6]

Крім того, мультимедійні засоби та інтерактивні програми можуть бути налаштовані під індивідуальні потреби кожної дитини. Це дає можливість створити персоналізований підхід до навчання, враховуючи їхні можливості та темп розвитку. Усі ці переваги роблять використання мультимедійних засобів та інтерактивних

програм важливим компонентом методики формування словотвору у дітей з затримкою психічного розвитку, сприяючи їхньому успішному навчанню та розвитку мовлення.[7]

Розглянемо декілька ігрових методик, які можуть бути використані логопедами для формування словотвору у дітей з особливими потребами:

Гра "Назви ім'я предмету"

Перший метод, який ми розглядаємо, це гра "Назви ім'я предмету". Логопед показує дитині малюнок і називає предмет на ньому, наприклад, "куля". Потім логопед запитує дитину, що зображено на картинці. Відповідь дитини повинна включати слово, яке позначає кількість або кількість багато цього предмету. Наприклад, дитина може відповісти: "У мене на картинці кулі". Цей підхід може бути використаний для назви кількох картинок, дозволяючи дитині зосередитися на словотворенні.

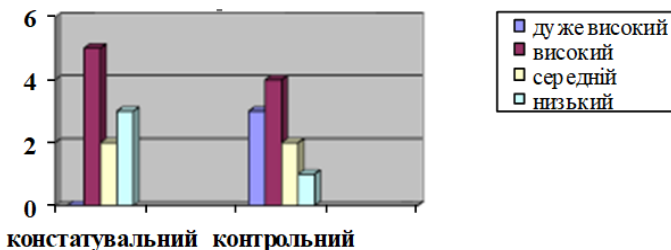
Гра "Лови й називай"

Другий метод - це гра "Лови й називай". У цій грі логопед кидає м'яч і називає слова, які позначають один предмет. Дитина, отримавши м'яч, повинна назвати слово, яке позначає багато предметів, тобто слово у формі множини. Наприклад, логопед може сказати слово "будинок", а дитина повинна відповісти "будинки". Мета цієї гри - навчити дитину поєднувати рух зі словом, а також формувати форму множини іменників.

Створення форми множини іменників за допомогою малюнків

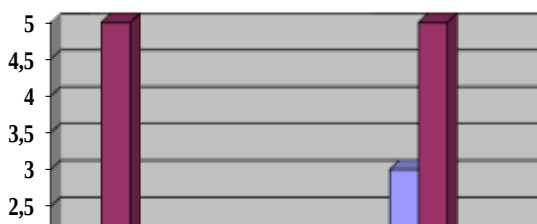
Третій метод включає створення форми множини іменників, використовуючи малюнки, на яких зображено один предмет, наприклад, машина, сосна, парта, дуб, гора, береза. Перед проведенням заняття обираються малюнки, з яких можна утворити форму множини іменників із закінченням "и". Цей метод допомагає дітям розуміти, як формуються множини іменників та навчає їх правильно вживати цей граматичний відтінок.

В інклюзивній освіті, де діти з різними особливими потребами навчаються разом з іншими дітьми, ефективні методи розвитку мовлення та словотвору мають важливе значення. Вищезгадані методики можуть бути корисними для логопедів та вчителів, які працюють з дітьми з затримкою в психічному розвитку, сприяючи їхньому мовному розвитку та інтеграції в освітню спільноту.

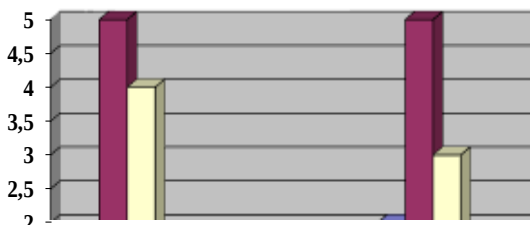
Діаграма 1.

З аналізу діаграми 1 видно, що в результаті занять методикою гри «Назви скільки», діти стали вірніше називати тварин і їхніх дитинчат в однині та множині. Особливо вражаючим є зростання високого рівня та зменшення низького рівня словотворчих умінь. Це свідчить про позитивний вплив методики на розвиток умінь вірно використовувати іменники в різних формах.

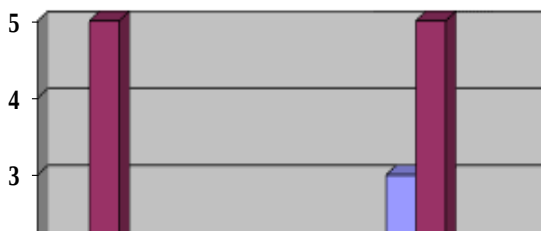
Діаграма 2.

Діаграма 2 показує, що контрольний експеримент також суттєво покращив рівень умінь дітей використовувати іменники зі зменшувально-пестливими суфіксами. Дуже високий рівень зростає, і більше не було дітей з низьким рівнем словотворчих умінь у цьому завданні.

Діаграма 3.

Далі, діаграма 3 свідчить про зростання рівня здатності використовувати в мовленні назви предметів посуду. Після проведення контрольного експерименту, високий рівень став ще вищим, і низький рівень був повністю усунений.

Діаграма 4.

Діаграма 4 вказує на покращення мовного чуття, розуміння та сприйняття форм утворення слів. Дуже високий рівень зростає, і вже не було дітей з низьким рівнем словотворчих умінь у цьому завданні.

Перш за все, спостерігається позитивний ефект на розвиток мовленнєвих навичок у дітей. Вони стали вільніше використовувати іменники в різних формах, правильно

називати тварин та предмети посуду в однині та множині, а також використовувати зменшувально-пестливі суфікси. Контрольний експеримент продемонстрував вищий рівень їхньої граматичної компетентності та словотвірних навичок.

Крім того, результати вказують на покращення в мовленнєвому розвитку, языковому чутті, розумінні форм утворення слів та здатності відшукувати помилки при використанні методів словотвору. Діти стали більш впевненими в мовленні та здатними творити нові слова.

Висновок. На основі отриманих результатів рекомендується подальше дослідження в галузі формування словотвору у дітей з затримкою психічного розвитку з використанням інших методик та ігрових підходів. Це може включати в себе створення нових ігор та завдань, які спрямовані на розвиток словотвірних навичок, а також дослідження впливу інших факторів, таких як вік дітей, ступінь важкості їхньої затримки в розвитку тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н.Д. Про поняття системи словотвору // Філологічні науки, 1960, №2. С. 35.
2. Балакірська Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. Педагогічна майстерня. 2011. № 6. С. 11-13.
3. Бех І. Д. Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади / Виховання особистості : навч.-метод. посібник : у 2 кн. К. : Либідь, 2003. Кн. 2. 344 с.
4. Бондарчук О. І. Затримка психічного розвитку. Психолог. 2006. №7. С. 28-32.
5. Вавіна Л. Концептуальні підходи до мовної освіти учнів спеціальних шкіл. Дефектологія, 2001. №3. С.7-12.
6. Вершинина О. М. Особливості словотвору в дітей із загальним недорозвиненням мовлення III рівня // Логопед № 1, 2004. С. 25
7. Ілляшенко Т. Д. Чого і як треба навчати дітей із затримкою психічного розвитку. Дефектологія, 1998. №3 С. 48-52.

Панфілова Олена Миколаївна,
доктор філософії, доцент,
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
м. Київ
olena_panfilova@ukr.net

РОЛЬ ПЕДАГОГІКИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Анотація. Перехід до віртуального дистанційного викладання, прискорений нещодавніми глобальними подіями, викликав дискусії про роль педагогіки в цьому новому освітньому середовищі. У цій статті розглядається значення педагогіки у віртуальному дистанційному навчанні з метою зрозуміти її вплив на ефективність онлайн-освіти. Ми досліджуємо різні аспекти педагогіки в цьому контексті, висвітлюючи її актуальність, проблеми та потенційні переваги. Зрештою, ми робимо висновок, що педагогіка залишається життєво важливим наріжним каменем успішного віртуального дистанційного навчання.

Ключові слова: педагогіка у віртуальному викладанні, онлайн-освіта, залучення студентів, індивідуальне навчання, методи оцінювання, технологічна інтеграція, цифровий прогрес в освіті.

Метою написання цієї статті є вивчення важливості педагогіки у сфері віртуального дистанційного навчання. Оскільки освіта все більше покладається на цифрові платформи, розуміння того, як педагогічні підходи впливають на результати навчання, стає вирішальним. Оцінюючи роль педагогіки в цьому контексті, ми прагнемо надати освітянам та установам уявлення про підвищення якості онлайн-освіти.

Результати дослідження.

За останні роки традиційний клас перетворився на віртуальний, і педагогам довелося швидко адаптуватися до цієї нової реальності. Хоча перехід до дистанційного навчання був складним, він також відкрив можливості для інновацій та вдосконалення. Педагогіка посідає центральне місце в цій трансформації.

1. Визначення педагогіки у віртуальному дистанційному навчанні

Щоб зрозуміти значення педагогіки у віртуальному дистанційному навчанні, ми повинні спочатку визначити, що означає педагогіка в цьому контексті. У першу чергу це стосується педагогічних методів і стратегій, які використовують педагоги для полегшення навчання [1]. У віртуальному дистанційному викладанні це охоплює не лише надання контенту, але й розробку онлайн-курсів, спілкування зі студентами та методи оцінювання.

2. Залучення та взаємодія

Однією з головних проблем віртуального дистанційного викладання є підтримка взаємодії та інтеракції студентів [2]. Ефективна педагогіка вирішує цю проблему, використовуючи різні методи, такі як дискусійні форуми, віртуальні лабораторії та мультимедійні презентації. Ці стратегії спрямовані на створення інтерактивного та спільного онлайн-навчального середовища.

3. Адаптивність

Педагогічні підходи у віртуальному дистанційному навчанні мають бути адаптованими до різних студентів. Це передбачає визнання того факту, що студенти мають різні стилі та темпи навчання [3]. Налаштування дозволяє викладачам адаптувати вміст і заходи відповідно до індивідуальних потреб студентів, сприяючи більш інклюзивному та ефективному навчанню.

4. Оцінювання та зворотній зв'язок

Оцінювання є невід'ємною частиною педагогічного процесу. У віртуальному дистанційному навчанні дуже важливо використовувати справедливі та надійні методи оцінювання [4], які визначають не лише засвоєння знань, але й критичне мислення та навички вирішення проблем. Крім того, своєчасний і конструктивний зворотній зв'язок відіграє ключову роль у процесі навчання [5].

5. Технологічна інтеграція

Педагогіка віртуального дистанційного навчання має бути тісно переплетена з технологіями [6]. Педагоги повинні вміти ефективно використовувати інструменти та платформи освітніх технологій. Крім того, вони мають постійно досліджувати нові технології, які можуть покращити досвід навчання [7].

Висновки

У середовищі віртуального дистанційного навчання, що розвивається, педагогіка залишається критичним фактором, що визначає успіх онлайн-освіти. Ефективні педагогічні підходи в цьому контексті включають залучення, взаємодію, адаптивність, оцінювання та технологічну інтеграцію. Незважаючи на те, що цифровий прогрес створює виклики, він також відкриває можливості для інновацій і покращення результатів навчання. Педагоги та навчальні заклади повинні визнати незмінну важливість педагогіки та інвестувати в її розвиток, щоб гарантувати, що віртуальне дистанційне навчання й надалі забезпечуватиме високоякісну освіту в епоху цифрових технологій.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Bates, A. W. (2019). Teaching in a Digital Age: Guidelines for Teaching and Learning. Tony Bates Associates Ltd. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://pressbooks.bccampus.ca/teachinginadigitalagev2/>
2. Palloff, R. M., & Pratt, K. (2013). Assessing the Online Learner: Resources and Strategies for Faculty. John Wiley & Sons.
3. Quality Matters. (n.d.). Interactive Tools Rubric. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.qualitymatters.org/qa-resources/rubric-standards/interactive-tools>
4. Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and Classroom Learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice.
5. Quality Matters. (n.d.). Assessment and Measurement Rubric. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.qualitymatters.org/qa-resources/rubric-standards/assessment-measurement>
6. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. Teachers College Record.
7. Educause. (n.d.). 7 Things You Should Know About... [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.educause.edu/research-and-publications/7-things-you-should-know-about/7-things-you-should-know-about-learning-technology-topics>

Похіла Вікторія Ігорівна,
студентка II-го курсу спеціальності «Середня освіта».
Науковий керівник: старший викладач Пак Антоніна.

*Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського*

ОПТИМІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність обраної теми зумовлена важливістю вивчення питання переходу від традиційних застарілих методів викладання корейської мови до нових, чого вимагає стрімкий розвиток суспільства XXI століття. Оновлення змісту навчання корейської мови у загальноосвітніх навчальних закладах пов'язується, насамперед, із деякими змінами у стратегічних напрямках розвитку сучасної шкільної освіти – спрямуванням навчальної діяльності на формування в учнів необхідних життєвих компетентностей, що, відповідно до вимог навчальних програм, у майбутньому давали б можливість випускникам школи «комфортно почуватися в сучасному світовому мультинаціональному просторі». Саме в початковий період вивчення іноземної мови, зокрема корейської мови, закладаються основи знань; водночас формуються розумові операції, загальнонавчальні дії та навички.

Завдання дослідження. Основними завданнями даного дослідження є:

1. Окреслити шляхи ефективного засвоєння матеріалу уроку через різноманітні прийоми організації уроків корейської мови.
2. Розглянути ефективні шляхи практичного застосування інноваційних технологій у навчальному процесі в ході професійно-педагогічного становлення вчителя-початківця корейської мови.
3. Показати роль викладача через інтерактивний характер навчання, що оптимізує навички його праці.
4. Розглянути форми і методи при використанні електронних ресурсів, які роблять уроки корейської мови цікавішими, різноманітнішими та більш пізнавальними.
5. Виробити навички раціональної організації навчальної праці при використанні інноваційних технологій у викладанні корейської мови, що дозволяє підвищити інтерес до предмета, що вивчається.

Виклад основного матеріалу. Використання мультимедійних засобів дає можливість більш глибокого ознайомлення з соціокультурною специфікою Республіки Кореї, а вчитель-початківець корейської мови набуває нового підходу до процесу навчання та професійно-значущих якостей становлення його як фахівця.

Проблема дослідження полягає у подоланні протиріччя між вимогами суспільства до оновлення діяльності загальноосвітньої школи та обмеженням можливості застосування інноваційних технологій у навчальному процесі.

Метою даного дослідження є надання досвіду застосування інноваційних технологій на уроках корейської мови в освітньому процесі.

Вчитель-початківець, вперше приступивши до трудової діяльності, повинен не тільки налагодити стосунки з дітьми, а й зацікавлювати учнів своїм предметом, а це неможливо без застосування інноваційних технологій в освітньому процесі. Як правило, у молодого фахівця ще не сформовані професійно значущі якості. Він має достатні знання корейської мови, але недостатні вміння використання інноваційних технологій у викладанні предмета, які дозволяють вносити елементи спільної творчості та самостійності у продуктивну діяльність вчителя та учнів

Інноваційні технології в даний час безпосередньо пов'язані з використанням комп'ютерів у процесі навчання. Комп'ютер не тільки розвиває пізнавальну активність учнів, а й формує їх практичні знання, вміння і навички, є універсальним засобом навчання, що дає можливість змінити роль викладача та учня та оптимізувати їх взаємини [1].

Застосування інноваційних технологій (форм, методів) має на увазі інтерактивний характер навчання та виділяє один із головних принципів: це – принцип індивідуалізації. Кожен, хто навчається, планує індивідуальні, саме йому властивий, темп і покрокове засвоєння навчального матеріалу. Через індивідуалізацію навчання з допомогою інноваційних технологій здійснюється перехід до його диференціації. Також за ефективного використання інноваційних технологій відбуваються зміни мотивації серед учнів, що доцільно позначається на освітньому процесі, т.к. з їх допомогою найефективніше реалізуються такі дидактичні принципи, як науковість, доступність, наочність, свідомість та активність учнів, індивідуальний підхід до навчання [1].

Навчання із застосуванням інноваційних технологій успішно поєднує різні методи, форми та засоби навчання, а також передбачає доступ до інформаційних ресурсів мережі Інтернет та використання різних програм. А різні допоміжні засоби, такі як інтерактивна дошка, аудіо-відео та роздаткові матеріали та ін., – допомагають викликати інтерес до навчання та розвинути активність кожного у навчальному процесі; здійснюють зворотний зв'язок із аудиторією.

Для підвищення рівня вивчення корейської мови використовуються електронні підручники та посібники, що демонструються за допомогою комп'ютера та мультимедійного проектора, освітні ресурси інтернету, DVD та CD диски з картинками та ілюстраціями, відео та аудіотехніка, рольові ігри, вікторини [4].

Дослідження показує, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях з корейської мови є ефективним фактором для розвитку мотивації учнів та оптимізує діяльність вчителя-початківця. У зв'язку з цим це має досить широкі перспективи на сьогоднішній день: школярі спільно з викладачем використовують інтернет-технології – електронну пошту та інші мережеві проекти; підготовку презентацій тощо. Вони можуть взяти участь у вікторинах, конкурсах, олімпіадах, тестуванні, які проводяться через Інтернет; переписуватись і спілкуватися з однолітками Республіки Кореї, що дає можливість зібрати відомості з різних галузей знань, скористатися електронними періодичними виданнями корейською мовою, глибше ознайомитись із соціокультурною специфікою країни мови, що вивчається [5]. Виходячи з цього, підвищується активність, креативність, пізнавальна діяльність кожної дитини.

За допомогою комп'ютерних програм можливі: вивчення лексики та різних граматичних аспектів; відпрацювання вимови, діалогічного та монологічного мовлення; навчання письма. Подача інформації відбувається у яскраво-барвному вигляді, з використанням діаграм, графіків, малюнків [6].

Таким чином, ми можемо бачити, що вчитель-початківець корейської мови набуває нового підходу до процесу навчання, а спілкування, вміння реагувати в різних ситуаціях веде до основної мети у вивченні корейської мови – це формування комунікативної компетенції. Решта мети (виховна, освітня, розвиваюча) реалізуються у процесі здійснення цієї головної мети.

Практичне застосування мультимедійних засобів формує навички інформаційної культури:

- Самостійність в організації пізнаваної діяльності;
- участь у проєктній діяльності;
- Вилучення інформації з іншомовних джерел і переклад її з однієї знакової системи в іншу.

Говорячи про сучасні освітні технології (форми, методи) [3] навчання корейської мови, не можна не виділити ті з них, які носять інтерактивний характер: груповий метод, розробка проєкту, кейс-метод, ділова гра; пошуковий, проблемний, дослідницький методи тощо. У поєднанні з іншими методами, ігровий метод навчання буде більш цікавим для учнів початкових класів при засвоєнні корейської мови, формуванні навичок колективної роботи. Застосування проблемного методу навчання виправдовує себе у таких видах комунікативної діяльності як читання і говоріння. Вирішення проблемних завдань дозволяє витягувати інформацію з тексту, глибоко проникати в сенс прочитаного. Тому використання елементів проблемного методу навчання корейської мови формує у школярів творчий підхід до роботи, виховує завзятість у досягненні мети, підвищує інтерес до пізнавальної діяльності.

Розвитку творчості служить також метод проєктів, який дозволяє учням застосувати накопичені знання з предмета, що вивчається. Діти під керівництвом вчителя працюють не тільки з підручником, а й з довідковим матеріалом, комп'ютером; слухають корейську мову і намагаються чути та зрозуміти один одного при захисті проєктів. Робота над проєктом розвиває інтелектуальні здібності учнів, уяву, творче мислення, самостійність.

До сучасних технологій належить і технологія співробітництва. Основна ідея полягає у створенні умов для активної спільної діяльності учнів у різних навчальних ситуаціях.

Таким чином, щоб підвищити ефективність викладання корейської мови, необхідно широко використовувати інноваційні технології різноманітного виду в освітньому процесі.

Висновки. Таким чином, теоретична та практична вагомість дослідження полягає у застосуванні інтерактивних форм та методів навчання корейської мови у загальноосвітній школі; узагальнення отриманих результатів та використання їх загальноосвітніми школами у навчальному процесі. Ефективність використання інноваційних підходів у вивченні корейської мови полягає в тому, що учні, щоб стати ефективними користувачами мови, мають не тільки здобувати знання, а й розвивати практичні навички та вміння. Для цього їх треба зацікавити висловлюватися корейською мовою, створити їм можливості для ефективного спілкування між собою і з учителем, заохочувати працювати разом, щоб забезпечити максимальну кількість можливостей для взаємного усного та писемного спілкування корейською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. - К. : Академвидав, 2004. - 352 с.
2. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О.Коваленко// Іноземні мови в навчальних закладах. педагогічна преса, 2003. – С.4-10.
3. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – Вид. 2-ге, випр. і перероб. – К:Ленвіт, 2002. – 328 с.
4. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О.Пометун, Л. Пироженко. – К.:А.С.К., 2005. – С.192
5. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови /В.Редько // Рідна школа. – 2011. –№8-9. – С.28-36.
6. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. Тернопіль : Мандрівець, 2009. - 360 с.

Салій І.В.,
магістр

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

РОЛЬ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ В ОВОЛОДІННІ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

Іноземна мова на сьогоднішній день є одним із найважливіших навчальних предметів у шкільній освіті. У сучасному світі все більшої актуальності набувають іноземні мови, оскільки можливостей для мовної комунікації стало значно більше. Ефективність навчання іноземної мови нині обумовлюється оволодінням лексико-граматичними навичками, оскільки зазначена група навичок є основою успішної та ефективної мовної комунікації. Профільні школи нерідко мають на меті підготувати школярів до роботи у конкретних галузях або сферах, в яких чітке й точне спілкування виступає надзвичайно вагомим. Вивчення граматичного і лексичного матеріалу сприяє ліпшому розумінню усного і писемного мовлення, а також є вкрай важливим для професійного успіху, оскільки дає учням можливість ефективно спілкуватися із клієнтами, колегами і зацікавленими особами. До того ж, лексика і граматики виступають не тільки інструментами для спілкування, проте і віддзеркалюють традиції та культурні особливості. З огляду на викладене вище, лексико-граматичний матеріал займає вагоме місце при оволодінні іноземними мовами, що обумовлює актуальність теми.

В процесі оволодіння іноземною мовою граматичне та лексичне органічно пов'язані: граматики організовує словник і у результаті утворюються одиниці сенсу – основа будь-якої мовної діяльності. Вагомим є віддати належне специфіці кожного аспекту, встановити і застосувати його особливий внесок в цілісну комунікативно орієнтовану систему навчання. Саме лексика передає безпосередній предмет думки шляхом власної номінативної функції, тому остання проникає в усі сфери життя, допомагаючи відобразити не лише реальну, проте й уявну дійсність [2, с. 97]. Якщо не знаєш назву речі, то не можеш нічого сказати щодо неї. Особливо наочно окреслена залежність знаходить прояв при оволодінні іноземною мовою. Будь-який зв'язний текст включає в себе тематичну лексику, значення котрої виступає ключем до розуміння сенсу останнього.

У процесі оволодіння іноземною мовою учні не тільки повинні засвоїти певну кількість лексичних одиниць, а й набути вміння користуватися словами. Кінцевою метою процесу вивчення лексики є формування творчих мовних умінь та складається із кількох етапів: 1) етап запровадження нових лексичних одиниць. Під час даного етапу здійснюється сприйняття й осмислення формальних ознак, значення і призначення слова. Провідними методами роботи педагога на даному етапі виступають показ та пояснення. Етап вступу має займати до 10 хвилин уроку; 2) етап тренування, в процесі котрого має місце автоматизація лексичних навичок, оволодіння формою, значенням і призначенням слова через багаторазове виконання мовних і мовних дій. Головним завданням педагога в ході даного етапу виступає логічна і правильна організація

тренування (від диференційовальних й імітаційних вправ до трансформаційних і підстановкових); 3) етап мовної практики, котрий передбачає використання засвоєних навичок та знань в усіх видах мовної діяльності і формування продуктивних умінь. Методична організація вказаного етапу вимагає творчого підходу, так як педагог має стимулювати відтворення вивченого матеріалу в нестандартних ситуаціях спілкування. Зазначений етап являється основним в структурі уроку і має займати від п'ятнадцяти до тридцяти хвилин [3, с. 87]. Хоча останній етап здійснює контролюючу функцію, інакшими словами, виявляє ступінь засвоєння лінгвістичних знань та лексичних навичок, контроль потрібний на всіх етапах формування лексичних навичок. Він дає змогу виявити й усунути прогалини в оволодінні лексикою. До того ж, він виконує й інші функції: мобілізує і стимулює діяльність учнів, підвищує відповідальність останніх. Організація навчання лексиці на всіх етапах повинна здійснюватися із врахуванням методичної типології лексики [2].

При цьому, щоб успішно опанувати лексичну одиницю, необхідно знати граматичні форми слова, його значення, поєднання з іншими словами. Володіння виключно лексикою не дасть можливість учневі провести успішну комунікацію іноземною мовою, оскільки граматики відбиває вищий рівень узагальнення явищ реальності. Так, знайомство і закріплення граматичного матеріалу становить основу відомої лексики і, навпаки. У ході вивчення граматики засвоюються нові лексичні одиниці, а також розширюється активний та пасивний словник учнів. З метою практичного застосування іноземної мови, учням необхідно засвоїти нові лексичні одиниці та граматичні форми, без котрих не може відбутися комунікація іноземною мовою. Формування лексико-граматичних навичок на уроках іноземної мови необхідно сприймати у вигляді сукупності формування навичок лексики та граматики, при цьому, зазначені процеси є нерозривно пов'язаними.

Таким чином, процес розвитку мовленнєвих компетенцій є головним у ході організації навчання іноземної мови. У зв'язку з зазначеним, неможливо навчати граматичній навичці, ігноруючи лексичну, і навпаки. Лексико-граматичні навички являють собою поєднання навичок та умінь у галузі лексики та граматики мови, а також правил оперування останніми в процесі спілкування. До першочергового завдання будь-якого викладача відноситься створити умови для оволодіння активним словником, що є найбільш вагомим умовою говоріння; розвинути у учнів граматичні навички, і навіть формувати усвідомлене сприйняття учнями єдності лексико-граматичного матеріалу. Все зазначене є необхідним задля успішного просування у вивченні іноземної мови. Вірно відібраний лексико-граматичний матеріал, а також способи його подачі активізують пізнавальні потреби і самостійну роботу учнів в рамках навчання у закладах загальної середньої освіти. Оптимально відібраний матеріал зміцнює всі складові мотивації: емоції, інтереси, потреби, самі мотиви. Формування стійкого рівня мотивації навчання буде стимулювати педагогів підбирати відповідні навчальні матеріали, котрі повинні мати комунікативні, когнітивні і професійні компоненти, значущі при формуванні ціннісних орієнтацій учнів іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лагодзінська В. С. Особливості навчання іншомовної лексики у початковій школі. Журнал «Викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей: стан, проблеми, перспективи»: збірник матеріалів II Всеукраїнського науково-практичного вебінару (2 грудня 2015 р.). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2015. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20019/1/29.pdf> (дата звернення: 30.09.2023)
2. Четверікова Н. Г., Рябих М. В. Формування лексичних навичок у студентів мовних спеціальностей. Бакалаврські он-лайн читання: Ел. зб. тез доповідей студентів. Випуск 1. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. С. 97-99.
3. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A learningcentred approach. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 183 p.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Міхалець Андрій Валерійович,

*здобувач вищої освіти юридичного факультету
на магістерському рівні,*

Шутяк Ірина Анатоліївна,

*заслужений вчитель України,
доцентка кафедри філософії,*

соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання.

*Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова*

ПОБУТОВЕ НАСИЛЛЯ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Проблема побутового насилля вже довгий час залишається надзвичайно актуальною та є досить поширеною в суспільстві. Побутове насилля посідає перші місця серед видів злочинності, а це говорить про те, що насилля у суспільстві дедалі більше, відповідно і статистика насилля невпинно зростає.

Побутове насилля – це серйозна проблема сучасного суспільства, яка не залежить від віку та статі, вона впливає на всіх. Варто розуміти, що побутове насилля є глобальною проблемою суспільства, яку варто розглядати та виносити на перший план, задля покращення якості життя усіх членів суспільства.

Побутове насилля – це прямий примусовий вплив, що призводить до психологічної, економічної та фізичної шкоди члену сім'ї або викликає обмеження його прав та свобод [1, с.28].

Основними, першочерговими причинами побутового насилля є (рис. 1):

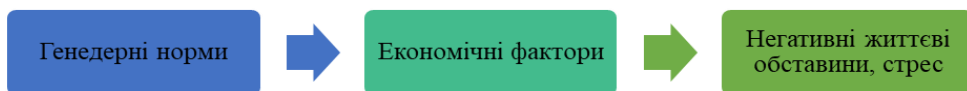

Рис 1. Основні причини побутового насилля [авторська розробка]

Гендерні норми, гендерні стереотипи збільшують та підтримують нерівність та насильство в сім'ї.

Економічні фактори – ключовим фактором даної причини насилля у сім'ї є фінансова залежність жертви від насильника, що здебільшого призводить до нездатності покинути насильницькі стосунки.

Негативні життєві обставини, стрес – причина, яку за останні роки відчули багато українських сімей, у зв'язку із війною, стресовими ситуаціями, тощо. Основними факторами цієї причини є безробіття, пережитий стрес, роз'єднання сім'ї.

Всі вищенаведені причини, тягнуть за собою неабиякі наслідки, включаючи фізичні та психологічні травми, депресію, самогубство, повну ізоляцію від суспільства, руйнування сімей та відносин.

Побутове насилля може бути різних форм та проявів, але за статистикою останні роки найпоширенішими видами побутового насилля є нарцистичні та аб'юзивні відносини.

Основними характеристиками нарцистичних відносин можуть бути: тотальне зосередження на власній важливості, обман, маніпуляції, потреба у величезній увазі та захопленні. Щодо аб'юзивних відносин, то основними характеристиками у даному виді можуть бути: фізичні напади, бійки, побиття погрози, примусова сексуальна активність, емоційні знущання, постійний контроль.

Особливістю аб'юзивних відносин є циклічність, тобто спочатку виникає насилля, потім настає так званий «мирний період», коли все добре, ніби нічого не було, а через деякий час цикл знову може повторитись.

Так як побутове насилля має циклічний характер, варто розглянути його основні фази (рис. 2).

Рис. 2. Фази циклічності побутового насилля [авторська розробка]

Наведений рисунок ілюструє циклічний характер побутового насилля, де усі вищенаведені фази постійно повторюються [2, с. 158].

Важливо зауважити, що якщо побутове насилля виникло хоча б раз, ймовірність, того що воно знов повториться дуже і дуже велика. Важливо розрізнати ці фази, щоб розуміти природу побутового насильства та якнайшвидше знайти шляхи для його подолання та усунення.

Найчастіше домашнє насильство скоюється чоловіками, рідше жінками та дітьми, рідко – особами похилого віку. Жертвами сімейного насильства можуть бути жінки, діти, особи похилого віку, рідше чоловіки [3].

Висновки. Отже, можна сказати, що побутове насилля – це проблема, яка перетинає всі соціокультурні межі, і вимагає значних зусиль для подолання першопричини та наслідків.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми сімейного насильства : монографія / Перцева Т.О., Огоренко В.В., Кожина Г.М., Зеленська К.О., Носов С.Г., Терьошина І.Ф., Гненна О.М., Мамчур О.Й., Тимофєєв Р.М., Шорніков А.В.; за заг. ред. проф. Т.О.Перцевої та проф. В.В. Огоренко. Дніпро, 2021. – 188 с.
2. Запобігання насильству в сім'ї у діяльності фахівців соціальної сфери : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: В. М. Бондаровська, Я. І. Бордіян, Л. В. Булах та ін. ; за заг. ред. В. М. Бондаровської, Т. В. Журавель, Ю. В. Пилипас. Київ : Калита, 2014. 282 с.
3. Комплексна Програма корекційної роботи з чоловіками, які вчиняють насильство або належать до групи ризику щодо його вчинення: інформаційно-методичні матеріали / за заг. ред. Бондаровської В. М., Журавель Т. В., Пилипас Ю. В. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 284 с.

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Бельтюков В.Р.,

студент кафедри інформаційних систем та мереж,

Худий А.М.,

к.т.н., ст.наук.співробітник,

доцент кафедри інформаційних систем та мереж.

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ВИЯВЛЕННЯ ПОДІБНИХ ХАРАКТЕРИСТИК В КОЛЕКЦІЯХ ГРАФІЧНИХ ЗОБРАЖЕНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Графічні зображення - це важлива складова сучасного візуального світу, що використовується в різних галузях, включаючи мистецтво, дизайн, рекламу, комп'ютерну графіку та багато інших. Графічні зображення представляють собою візуальне відображення об'єктів, сцен або даних, яке може бути використане для передачі інформації або емоцій. Ця форма мистецтва і візуальної комунікації може бути статичною (зображеннями) або динамічною (анимацією та відео) і грає важливу роль у відображенні світу навколо нас.

Графічні зображення можуть бути створені різними способами, включаючи ручне малювання, фотографію, комп'ютерне моделювання та інші техніки. Вони можуть бути статичними, що означає, що вони залишаються незмінними з часом, або динамічними, які змінюються відповідно до певних умов чи подій.

Графічні зображення мають безліч застосувань, від художнього вираження до створення рекламних матеріалів та відображення даних. Вони використовуються у веб-дизайні для створення привабливих веб-сторінок, у кіно і телебаченні для створення візуальних ефектів та анімації, а також у медицині для візуалізації рентгенівських знімків та інших медичних досліджень. У сучасному світі графічні зображення відіграють значущу роль у сприйнятті та сприйнятті інформації, що оточує нас.

На сьогоднішній день існує багато різноманітних форматів зображень, які були створені з метою спростити вирішення різних завдань та зменшити обсяг даних, необхідний для їх зберігання на фізичних носіях. Серед найпопулярніших форматів залишаються JPEG, TIFF, GIF та PNG.

У сфері обробки зображень і пошуку подібних характеристик існує велика різноманітність підходів та алгоритмів. Сучасні методи можна віднести до трьох основних напрямів: визначення ключових точок на зображенні та застосування локально чутливого хешування, а також використання нейронних мереж для розпізнавання унікальних особливостей кожного зображення та їх подальше порівняння. Зазвичай, комбінування цих методів призводить до досить точних результатів у пошуку подібних характеристик між різними зображеннями.

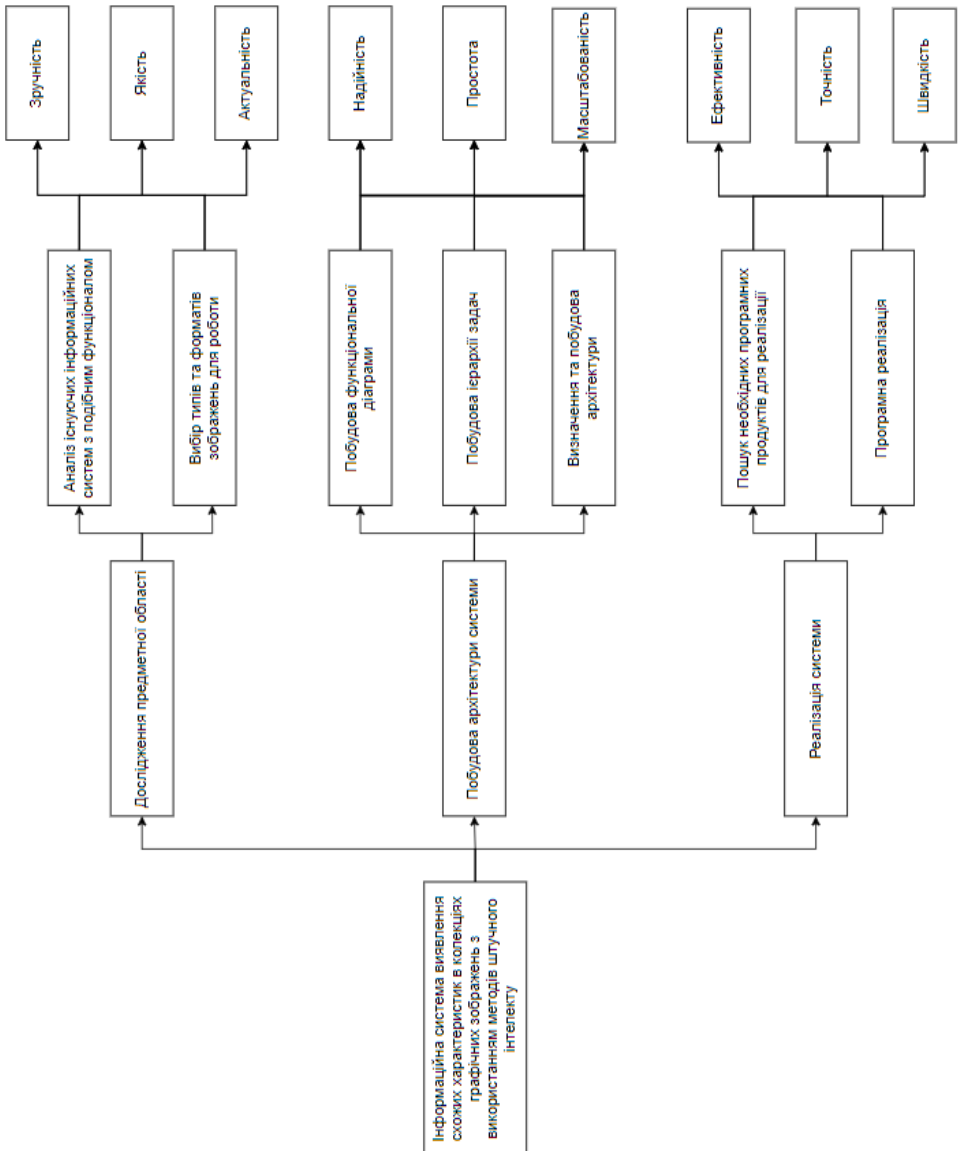

Рис.1. Дерево цілей

Застосування нейронних мереж для порівняння зображень є потужним інструментом у сфері обробки зображень і комп'ютерного зору. Нейронні мережі, зокрема згорткові нейронні мережі (Convolutional Neural Networks або CNNs), показали вражаючі результати в завданнях, пов'язаних з розпізнаванням та порівнянням зображень.

Одним з основних використань нейронних мереж є розпізнавання об'єктів та рис на зображеннях. Це включає в себе виявлення особливостей, таких як форми, кольори та текстури, і подальше порівняння цих особливостей між зображеннями. Нейронні мережі можуть навчитися виділяти інформаційні ознаки, що робить їх ефективними інструментами для визначення подібності між різними зображеннями.

Подібно до визначення об'єктів, нейронні мережі можуть бути навчені для порівняння зображень за їхніми властивостями. Наприклад, це може включати визначення, чи належать два зображення до однієї і тієї ж категорії, чи вони мають схожі риси. Використовуючи нейронні мережі, можливо отримати точні та надійні результати у завданнях порівняння зображень.

Загалом, застосування нейронних мереж для порівняння зображень розширює можливості візуального аналізу та сприяє вирішенню різноманітних завдань, таких як рекогносцировка, розпізнавання облич та інші застосування в сфері комп'ютерного зору.

Для проектування інформаційної системи для виявлення подібних характеристик графічних об'єктів з використанням методів штучного інтелекту було проведено системний аналіз та розроблено дерево цілей, зображене на рис.1.

Дерево демонструє основні цілі, які необхідно досягнути для практичної реалізації системи. Також побудовано діаграму функціонального моделювання IDEF0 та ієрархію задач, подану на рис.2.

Програмна реалізація інформаційної системи реалізована мовою програмування Python з використанням додаткових бібліотек, за допомогою яких можна здійснювати порівняння основного вибраного зображення відносно будь-якої вибірки інших зображень для виявлення схожостей, дублікатів чи змінених зображень. Інформаційна система має простий, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, підкріплений інструкцією користувача.

У представлений інформаційній системі використовуються методи як простого попиксельного перебору зображень або хеш-різниці, так і два алгоритми, що використовують принципи пошуку за контрольними точками під назвою ORB та SIFT, а також порівняння зображень за допомогою загорткових нейронних мереж. Усі ці алгоритми задіяні безпосередньо під час порівняння основного, заданого користувачем, зображення із зображеннями з контрольної вибірки. Зображення, що містять найбільше схожих контрольних точок (ці точки мають найбільш схожі дескриптори) визначаються як подібні у результаті відпрацювання програми.

Отже, проектування інформаційної системи пошуку схожих характеристик у зображеннях є доволі актуальною задачею. Інформаційна система пошуку подібних характеристик в зображеннях допоможе легко та швидко здійснювати порівняння об'єктів з наявними в колекціях ідентичними або схожими об'єктами у різних цілях. Наприклад, цю систему можна використовувати для простого пошуку схожих зображень і для пошуку прямих дублікатів або модифікованих версій оригінальних зображень.

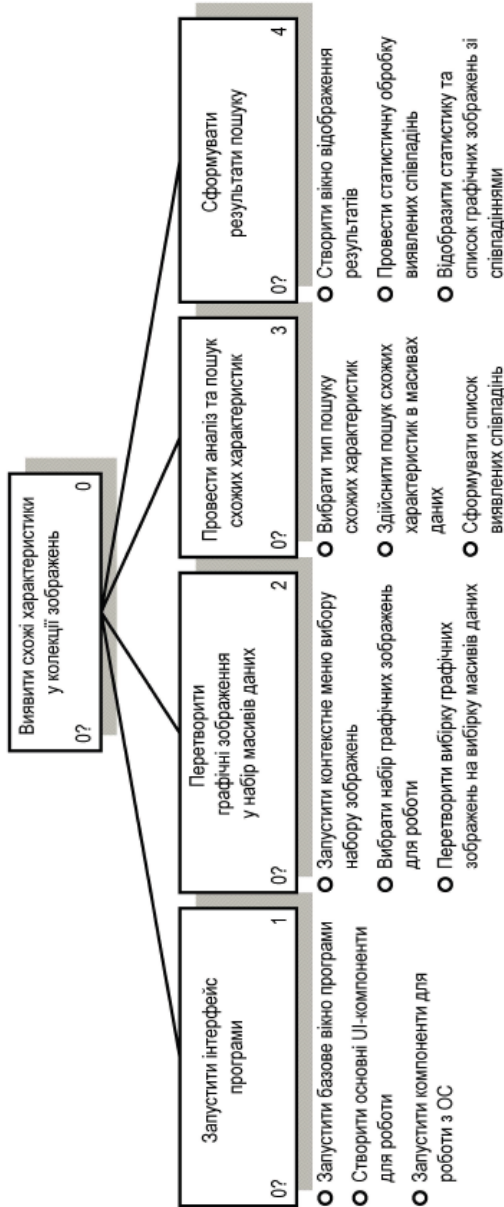

Рис.2. Ієрархія задач інформаційної системи виявлення схожих характеристик в колекціях графічних зображень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Верес О. М., Кісь Я. П., Кугівчак В. А., Рішняк І. В., Вибір методів для пошуку однакових або схожих зображень, 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/jan/15445/43-50.pdf> (дата звернення 04.10.2023).
2. ZAGORUYKO, Sergey; KOMODAKIS, Nikos. Learning to compare image patches via convolutional neural networks. In: Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition. 2015. p. 4353-4361.

УДК 519.86

Лях І.М.,*к.т.н., доцент,**доцент кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін,***Зомборі А.О.,***магістр кафедри інформатики та фізико-математичних дисциплін,***Сароз В.Я.,***аспірант кафедри програмного забезпечення систем.**ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНЮВАННЯ СТАРТАП ПРОЕКТІВ ТА ЇХ РОЗРОБНИКІВ

Актуальність задачі оцінювання, як стартап проектів, так і їх розробників, полягає в тому, що інвестиційні інститути та стартапери потребують об'єктивної оцінки потенціалу стартапу перед прийняттям рішення про фінансування. Оцінка стартапу дозволяє визначити його комерційну цінність, ризики та потенційну дохідність. Оцінка команди розробників допомагає встановити їхні навички, досвід та здатність досягати поставлені цілі. Це дозволяє інвесторам зробити обґрунтоване рішення щодо інвестування і допомагає стартаперам повернути фінансування, а також розвивати свій проект.

В такому контексті виникає актуальне завдання комплексної оцінки стартап проектів, включаючи оцінку самого проекту та команди його розробників. Оцінювання стартап проектів є важливим і необхідним етапом у процесі розвитку інноваційного підприємництва. Тому розв'язання цього завдання цікавить, як інвестиційні інститути, так і самих стартаперів.

Мета даного дослідження – розробити інформаційну систему, алгоритмічну підтримку та програмне забезпечення оцінювання стартап проектів та їх розробників.

Постановку задачі даного оцінювання може бути сформульована наступним чином [1-2]. Нехай інвестиційній інституції (венчурні фонди, бізнес-ангели, краудінвестиційні організації) потрібно оцінити деякі стартап проекти $P = \{P_1, P_2, \dots, P_n\}$. Кожен проект будемо оцінювати по стартапу (ідеї) та команди його розробників: $P_k = (S_k; X_k), k = \overline{1, n}$, де $S = \{S_1, S_2, \dots, S_n\}$ – множина стартап проектів, $X = \{X_1, X_2, \dots, X_n\}$ – відповідно множина їх команд розробників. Стартап проекти та команди будемо оцінювати по вхідних експертних оцінках запропонованої множини критеріїв. Не зменшуючи загальності, надалі будемо розглядати один стартап проект P . У випадку множини стартапів їх можна упорядковувати за отриманими вихідними оцінками. Математичну модель сформульованої задачі представимо наступний чином [2]:

$$M(O_S, O_F) = O_P, \quad (1)$$

де $(O_S, O_F) = P(S, X)$; O_S – нечітка оцінка стартап проекту S ; O_F – оцінка команди розробників X стартап проекту; O_P – кількісна агрегована вихідна оцінка з інтервалу $[0; 1]$; M – оператор, що ставить у відповідність вихідну змінну O_P .

Відповівши на запитання по стартап проекту, отримаємо множину числових змінних $SP = \{sp_1, sp_2, \dots, sp_m\}$ відповідно по критеріях $SK = \{SK_1, SK_2, \dots, SK_m\}$, що приймають значення на певному числовому проміжку. Оскільки отримані числові змінні $\{sp_1, sp_2, \dots, sp_m\}$ приймають різні числові значення, то для їх порівняння потрібно мати нормовані величини. Для цього можна використовувати теорію нечітких множин та функції належності. Опрацювання вхідних даних здійснюється методами оцінювання стартап проектів [1]. Аналогічно потрібно відповісти на запитання по розробниках стартап проекту по критеріях оцінювання $DK = \{DK_1, DK_2, \dots, DK_r\}$, після цього отримується множина числових змінних.

Введемо лінгвістичну змінну $ES(O_S) =$ «оцінка стартап проекту». Універсальною множиною для змінної O_S є відрізок $[0; 1]$, а множиною значень – терм-множина $ES = \{es_1, es_2, \dots, es_5\}$. Отримане значення O_S може бути зіставлене до одної з терм-множин, наприклад: $O_S \in (0,67; 1]$ – $es_1 =$ «оцінка стартап проекту - висока». Причому, межі при потребі, інвестори можуть змінювати.

Далі, аналогічно введемо лінгвістичну змінну $EF(O_F) =$ «рейтинг команди розробників стартап проекту»: $EF = \{ef_1, ef_2, \dots, ef_5\}$, наприклад $ef_1 =$ «рейтинг команди розробників стартап проекту – високий»; ...; $ef_5 =$ «рейтинг команди розробників стартап проекту – дуже низький».

На основі оцінок O_S, O_F отримаємо кількісні агреговані вихідні оцінки:

$$O_P = F(O_S; O_F) = e^{-((O_S-1)^2 + (O_S-1)(O_F-1) + (O_F-1)^2)}. \quad (2)$$

Проекти можемо проаранжувати по отриманим кількісним оцінкам.

З отриманих оцінок робимо висновок, що найкраща комбінація стартапу та команди його розробників, наприклад: якщо $O_P \in (0,7; 1]$, тоді $ps_1 =$ «високий рівень безпеки фінансування стартап проекту».

Отже, розроблене програмне забезпечення на основі даного підходу оцінювання стартап проектів та їх розробників буде корисним інструментом для різних зацікавлених сторін. Основні групи користувачів такого програмного забезпечення включають:

1. інвестиційні інститути та венчурні фонди. Вони можуть використовувати програмне забезпечення для об'єктивної оцінки потенціалу стартапів перед прийняттям рішень про фінансування. Це допомагає зменшити ризики і зробити обгрунтовані інвестиційні рішення;

2. стартапери. Вони можуть використовувати програмне забезпечення для оцінки свого проекту та команди розробників. Це допомагає їм зрозуміти сильні та слабкі сторони свого стартапу, виявити можливі ризики та вдосконалити свою стратегію розвитку;

3. бізнес-аналітики та консультанти. Вони можуть використовувати програмне забезпечення для проведення об'єктивного аналізу стартап проектів та надання рекомендацій щодо їхнього розвитку. Використовуючи дані з програмного забезпечення для побудови прогнозів та стратегічного планування.

Таким чином, програмне забезпечення оцінювання стартап проектів може бути корисним для інвесторів, стартаперів та консультантів, які зацікавлені в успішному розвитку інноваційних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Поліщук В.В. Конспект лекцій: Стартап проекти та їх оцінювання. Ужгород: УжНУ, 2018. 74 с.

2. Kelemen M., Polishchuk V., Gavurová B., Szabo S., Rozenber R., Gera M., Kozuba J., Andoga R., Divoková A., Bliš'an P. Fuzzy Model for Quantitative Assessment of Environmental Start-up Projects in Air Transport. Int. J. Environ. Res. Public Health. 2019. 16. 3585. <https://doi.org/10.3390/ijerph16193585>

Онiщенко Є.В.,

здобувач вищої освіти,

Науковий керівник: Худий А.М.,

к.т.н., старший науковий співробітник.

Національний Університет «Львівська Політехніка»

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ГАЛУЗІ ЕНЕРГЕТИКИ

ВСТУП

Сучасний світ переживає перехід до нової епохи, де інновації та технологічний прогрес об'єднуються, щоб змінювати спосіб, яким ми виробляємо, передаємо та використовуємо енергію. В галузі енергетики, де величезні системи та складність виробництва вимагають високої ефективності та безперервної операційної стійкості, інтелектуальні системи на основі штучного інтелекту стають ключовим інструментом для вдосконалення процесів, забезпечення сталої роботи та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище.

В епоху стрімкого технологічного розвитку та постійного зростання потреб у сучасних джерелах енергії, використання штучного інтелекту (ШІ) стає деякою "революцією в енергетиці". Ця постійно зростаюча область досліджень та застосувань ШІ в енергетичній галузі має великий потенціал для оптимізації виробництва та споживання енергії, зниження викидів, покращення ефективності, та надання нових можливостей для створення стійких та смарт-мереж.

Ця стаття привертає увагу до важливості використання ШІ в галузі енергетики, досліджує реальні проблеми, з якими зустрічаються фахівці енергетичної галузі, та пропонує рішення для полегшення їхньої роботи, особливо в такий надзвичайно складний для України час.

ШІ революціонізує спосіб, яким ми виробляємо, розподіляємо та споживаємо енергію в майбутньому. Ця технологія відкриває нові горизонти у сфері сталого розвитку, допомагає забезпечувати доступну та надійну енергію для всього світу, а також сприяє збереженню навколишнього середовища.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Спеціалісти енергетичної галузі щодня ризикують своїм життям, перебуваючи на підстанціях з високою напругою та забезпечуючи безперебійну передачу електроенергії по всій Україні та за її кордонами. Після спілкування з деякими фахівцями львівської області, було з'ясовано які саме програмні засоби вони використовують в своїй повсякденній роботі та з якими незручностями зіштовхуються. Одним з завдань, які вони все ще виконують вручну, є побудова векторних діаграм. Це завдання є вузькоспеціалізованим, тому програмні засоби для такої роботи відсутні.

Побудова векторних діаграм - це важливий етап аналізу та проектування АС (змінних струмових) електричних кол та систем. Векторні діаграми допомагають інженерам та дизайнерам візуалізувати фазові взаємовідносини, амплітуди, імпеданси та інші параметри, які характеризують змінну струм та напругу [1]. Детальніше застосування векторних діаграм наведено нижче

- Аналіз фазових струмів та напруг: Векторні діаграми дозволяють енергетикам аналізувати фазові струми та напруги у трьохфазних системах. Це важливо для забезпечення балансу та стабільності системи.
- Визначення активної та реактивної потужності: Векторні діаграми допомагають розрізняти активну (реальну) та реактивну (блінкуючу) потужність у системі. Це допомагає визначити втрати енергії та ефективність електричних установок.
- Корекція фактора потужності: Енергетики використовують векторні діаграми для визначення потреби у корекції фактора потужності, щоб зменшити втрати енергії та підвищити ефективність системи.
- Планування і розробка мереж: При проектуванні нових електричних мереж і систем векторні діаграми допомагають ефективно розміщувати обладнання та гарантувати правильний розподіл навантаження.
- Діагностика і відновлення: Векторні діаграми використовуються для виявлення відхилень у роботі електричних систем та для пошуку несправностей. Це допомагає при відновленні роботи після аварій.
- Оптимізація систем: Векторні діаграми дозволяють енергетикам оптимізувати режим роботи системи, мінімізувати втрати енергії та забезпечувати надійну постачання електроенергії.

Незважаючи на важливість цих діаграм, ручне обчислення їх параметрів може бути дуже складним та часоємним завданням. Приклад топографічних діаграм напруг і струмів наведені на рис 1. Нижче пояснюється, чому ручні обчислення векторних діаграм є складним завданням.

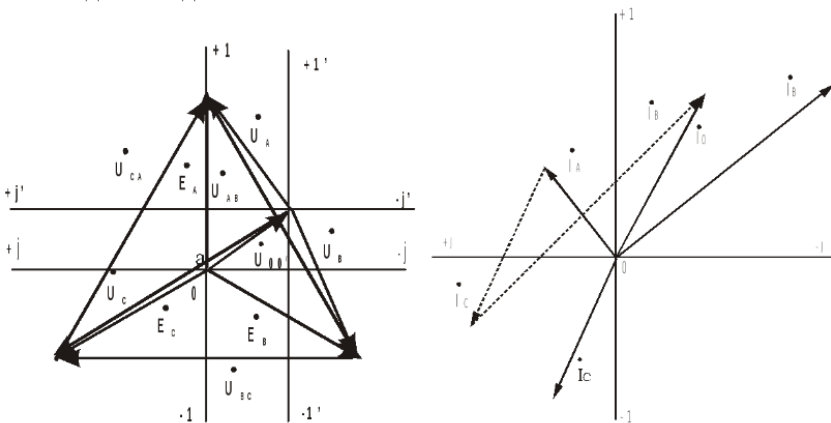

Рис.1. Приклад побудови векторних діаграм

Обчислення імпедансів та фазових кутів: Один з найскладніших аспектів ручних обчислень - це розрахунок імпедансів (комплексних опорів) для різних елементів у колі. Наприклад, для резисторів, конденсаторів та індукційних котушок імпеданси розраховуються як функції частоти та інших параметрів. Це може вимагати великої кількості математичних обчислень та ручного введення даних.

- Робота зі струмами та напругами: Побудова векторних діаграм включає в себе роботу зі струмами та напругами в колі. Вам потрібно знати як модулі, так і фазові кути для цих струмів та напруг, і правильно враховувати їх взаємовідношення.

- Фазовий аналіз та графічна візуалізація: Після обчислення фазових параметрів потрібно будувати саму векторну діаграму, що вимагає вміння графічно відображати фазові величини та вектори на координатній площині. Це може бути особливо складним у великих та складних колах.

- Залежність від частоти: У деяких колах імпеданси можуть залежати від частоти змінного струму. Це додає ще більше складності, оскільки потрібно аналізувати векторні діаграми при різних частотах та враховувати цю залежність.

- Помилки та неточності: Під час ручних обчислень можуть виникати помилки через обчислювальні неточності, недостатню точність вимірювань або навіть помилки введення даних. Це може призводити до невірних результатів та недостовірних векторних діаграм.

- Втрата часу: Ручні обчислення векторних діаграм можуть бути дуже часоємними завданнями, особливо в складних колах з багатьма елементами.

Усі ці фактори роблять ручні обчислення векторних діаграм складними та витратними за часом, а також збільшують ризик помилок. Тому розвиток програмних засобів для автоматизації цього процесу стає надзвичайно важливим для полегшення та прискорення роботи інженерів та дизайнерів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На жаль, не існує багато програмних засобів, які спеціалізуються на побудові векторних діаграм. Звичайні редактори чи застосунки для роботи з графікою, схемами, як, наприклад, Microsoft Visio, зазвичай призначені для створення різних типів діаграм, але не мають спроможності побудувати векторну діаграму за вказаними параметрами. Інші програми, такі як MATLAB та Scilab, можуть бути використані для відображення, але не створення векторних діаграм. Вони також потребують створення проєкту в їхньому середовищі, яке може здатися складним для звичайного спеціаліста-енергетика.

В мережі Інтернет можна знайти 1 ресурс, який створений саме для побудови векторних діаграм за вказаними значеннями, але він створений розробниками з країни-агресора [2]. Також цей засіб має дуже малий функціонал, і потребує постійного підключення до мережі. Після розмови з енергетиками, було зрозуміло що на підстанціях дуже рідко буває підключення до інтернету, або сигнал ослабкий. Тому можна вважати, що на сьогоднішній день не існує програмних засобів для побудови векторних діаграм.

Спосіб вирішення вищенаведених проблем полягає в розробці програмного застосунку для автоматизованої побудови та аналізу векторних діаграм електричних кіл. Такий програмний засіб може включати в себе наступні функціональні можливості:

- Автоматизована генерація векторних діаграм: Програма може генерувати векторні діаграми автоматично на основі введених параметрів елементів та з'єднань.
- Візуалізація та аналіз результатів: Застосунок може надавати можливість візуального аналізу векторних діаграм та надавати інформацію щодо фазових параметрів, амплітуд та інших важливих характеристик.
- Оптимізація: Програма може допомагати знаходити оптимальні рішення для певних завдань шляхом автоматичного пошуку оптимальних параметрів.
- Спрощення процесу навчання та роботи: Розробка інтуїтивного інтерфейсу користувача та документації може спростити використання програмного застосунку навіть для менш досвідчених користувачів.

Програмний застосунок може базуватися на основі ІІІ і значно полегшити та прискорити процес роботи з векторними діаграмами електричних кіл, зменшити ймовірність помилок та робити аналіз та проектування більш доступними та ефективними завдяки використанню інтелектуальних методів.

Важливою вимогою для побудови векторних діаграм є не просто графічне зображення векторів струмів та напруг за заданими координатами, а й обчислення цих величин маючи перед собою схему електричного кола. Таким чином ІІІ може бути використаний для розпізнавання зображення схеми і автоматичного заповнення вхідних параметрів.

Електричні схеми можуть складатися з простих елементів, таких як резистор та джерело живлення і з'єднуватися замкнутим колом, або мати більше різноманітних електричних елементів та складне з'єднання: паралельне, послідовне, мішане. Усе це теж під силу обрахувати ІІІ.

Створення подібного застосунку вимагає знань декількох мов програмування, адже наприклад Python зручно використовувати для написання функціоналу ІІІ за допомогою фреймворку PyTorch [3]. Це відкрита бібліотека машинного навчання на основі бібліотеки Torch, що застосовується для задач комп'ютерного бачення та обробки природної мови. Розробляє її переважно група дослідження штучного інтелекту компанії Facebook.

Більшість фреймворків, таких як TensorFlow, Theano, Caffe та CNTK, мають статичний погляд на світ. Треба побудувати нейронну мережу і повторно використовувати ту саму структуру знову і знову. Зміна способу поведінки мережі означає, що потрібно починати з нуля.

У PyTorch використовується техніка, яка називається автоматичною диференціацією у зворотному режимі (reverse-mode auto-differentiation або back propagation), яка дозволяє довільно змінювати поведінку нейронної мережі без затримок або витрат. Хоча ця техніка не є унікальною для PyTorch, це одна з найшвидших її реалізацій на сьогодні. PyTorch пропонує підтримку графічних процесорів (GPU), що дозволяє значно прискорити обчислення нейронних мереж. Ця можливість особливо важлива для навчання глибоких мереж на великих наборах даних.

PyTorch підтримує велику кількість додаткових бібліотек, таких як TorchVision для обробки зображень, TorchText для обробки текстових даних, та багато інших, що полегшують розробку різноманітних моделей машинного навчання та обробку даних.

Крім ШІ, інтелектуальна система має містити графічний інтерфейс користувача, API для взаємодії і звичайно власні структури даних. Для цієї частини можна використати QT фреймворк [4] і продовжувати написання програми мовою python або комбінувати з C++. QT дозволяє розробникам створювати ефективний та кросплатформний користувацький інтерфейс. Він також має велику кількість готових компонентів, що значно полегшує процес розробки. Фреймворк має вбудований MVC (Model-View-Controller) підхід. Цей підхід є шаблоном проектування, який дозволяє розділити компоненти програмного засобу на три окремі частини: модель (Model), представлення (View) та контролер (Controller). Кожна з цих частин виконує свою функцію та взаємодіє з іншими частинами програмного засобу через строго визначений інтерфейс. Також QT базується на принципі signal-slot, що дозволяє створювати свої власні обробники сигналів (наприклад можна прописати дії які будуть виконуватися при натисканні кнопки).

Мова програмування C++ є вдалим рішенням для створення інтелектуальної системи побудови векторних діаграм в поєднанні з фреймворком QT, адже має такі переваги:

- Висока продуктивність: C++ відома своєю високою продуктивністю та швидкістю виконання. Це важливо для програм, які обробляють великі обсяги даних або вимагають швидкого рендерингу векторних діаграм.
- Низький рівень доступу: C++ надає повний контроль над системними ресурсами і пам'яттю, що дозволяє ефективно управляти векторними діаграмами і оптимізувати роботу програми.
- Багатофункціональність: Мова C++ підтримує об'єктно-орієнтоване програмування (ООП) та функціональне програмування (ФП), що дозволяє створювати добре структуровані та модульні програми.
- Багато бібліотек: В C++ існує велика кількість сторонніх бібліотек і фреймворків, які можна використовувати для створення векторних діаграм, таких як Qt, OpenGL, Cairo і багато інших.
- Підтримка графічного програмування: C++ має багато бібліотек та інструментів для графічного програмування, що дозволяє створювати векторні діаграми та інші графічні об'єкти.
- Активна спільнота та підтримка: C++ має велику та активну спільноту розробників, що дозволяє отримувати підтримку, консультації та доступ до різноманітних ресурсів для розробки
- Інтеграція з іншими мовами: C++ може бути легко інтегрований з іншими мовами програмування, які можуть бути корисними для специфічних завдань, пов'язаних із створенням векторних діаграм. У запропонованому вище підході, UI може бути написаний мовою C++ та поєднаний з Python частиною зі штучним інтелектом.

Вищезазначені технології вже використовуються для створення інтелектуальної системи побудови векторних діаграм електричних кіл вже втілюються в життя. Частина з використанням штучного інтелекту для розпізнавання зображень електричних схем вже майже готова, але попереду ще є багато роботи щоб створити автоматичний

обрахунок параметрів кола маючи вхідні дані електричних елементів та їх з'єднання. Процес створення застосунку можна відслідковувати на ресурсі GitHub [5].

ВИСНОВКИ

Використання штучного інтелекту в галузі енергетики для побудови векторних діаграм є беззаперечною необхідністю та перспективним напрямком розвитку. На протязі останніх десятиліть енергетична галузь переживає значні зміни, зокрема, зростаючу комплексність систем, зміну джерел енергії, та зобов'язання щодо екологічної сталості. У цьому контексті штучний інтелект стає суттєвим інструментом для розв'язання багатьох завдань, пов'язаних із створенням стійких, ефективних та екологічно чистих систем енергопостачання.

Сучасні системи штучного інтелекту, зокрема машинне навчання та нейронні мережі, здатні аналізувати та прогнозувати фазові взаємовідносини, імпеданси та інші параметри на основі великих обсягів даних. Це дозволяє інженерам і дослідникам ефективно використовувати векторні діаграми для оптимізації систем енергетики, зниження викидів та розробки стійких та смарт-мереж

Однак важливо залишати робочий баланс між автоматизацією та контролем, особливо в галузі, де надійність та безпека є критичними. Штучний інтелект повинен використовуватися як інструмент для полегшення та підтримки прийняття рішень, а не замінювати людський досвід та експертність.

Використання штучного інтелекту для побудови векторних діаграм вже відкриває двері до більш яскравого та стійкого енергетичного майбутнього, де оптимізація та інновації грають ключову роль у задоволенні потреб суспільства в доступній, надійній та сталій енергії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. William H. Hayt, John A. Buck. (2012). Engineering Electromagnetics, eight edition. С. 1-26.
2. FaultAn. https://faultan.ru/vector_diagram_fa/
3. PyTorch фреймворк. <https://pytorch.org/>
4. QT фреймворк. <https://www.qt.io/>
5. Репозиторій GitHub з прототипом проекту. <https://github.com/Aratimaru/Vector-Diagram/tree/master>

Павловська Я.Р.,
студентка кафедри інформаційних систем та мереж,
Худий А.М.,
к.т.н., ст.наук.співробітник,
доцент кафедри інформаційних систем та мереж.
Національний університет «Львівська політехніка»

ИНТЕЛЕКТУАЛЬНА СИСТЕМА ИНТЕГРУВАННЯ СУБТИТРІВ У ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЮ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ХМАРНОГО СХОВИЩА У ДИНАМІЧНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ MOODLE

Moodle - це безкоштовна платформа для дистанційного навчання, яка має відкритий вихідний код і не вимагає додаткових витрат на платне програмне забезпечення. Це означає, що будь-який навчальний заклад може використовувати цю ліцензовану платформу без додаткових фінансових вкладень.

Проблема та її актуальність – це критичні аспекти будь-якого дослідження або проекту, бо вони ставлять під сумнів їх необхідність і актуальність для галузі, конкретної групи користувачів чи цілого суспільства. В даному випадку, ми розглядаємо інтегрування субтитрів у відеоконференцію і реалізацію хмарного сховища в динамічному навчальному середовищі Moodle.

Актуальність інклюзивної освіти. В сучасному світі постійно зростає важливість інклюзивної освіти, де різні групи людей із різними потребами мають право на доступне навчання. Інтеграція функціоналу такого, як субтитри у відеоконференціях може досить суттєво полегшити доступ до навчання для людей із слуховими вадами.

Глобальна дистанційна освіта. В сучасному світі йде активний розвиток глобальної дистанційної освіти і тому важливо мати зручні інструменти для навчання і спілкування у мережі. Хмарні сховища та відеоконференції вже давно стали необхідними елементами освітнього процесу.

Роль візуальної інформації. Відео – це без перебільшення, потужний засіб комунікації, та інтеграція субтитрів допомагає розширити досяжність і зрозумілість відеоконтенту для різних аудиторій.

Зростаюча кількість користувачів Moodle. Moodle – це одна із найпопулярніших платформ для дистанційного навчання. Створення хмарного сховища в Moodle може спростити зберігання і обмін матеріалами для вчителів і студентів.

Технологічний прогрес. Із ростом технологічних можливостей та доступної високошвидкісної мережі Інтернет з'являються нові способи покращення навчання і спілкування через відео і "хмару".

Інтеграція субтитрів у відеоконференцію є надзвичайно важливою складовою для забезпечення доступності і зрозумілості в комунікації між користувачами в онлайн-

середовищі. Спеціально розроблені субтитри є необхідними. Вони супроводжують відеоконтент та мають ряд переваг:

1. Підтримка різних аудиторій. Субтитри дозволять людям із вадами слуху чи тим, хто не володіє мовою, якою ведеться конференція, розуміти та отримувати інформацію.
2. Покращення зрозумілості. Субтитри допоможуть визначити слова чи вирази, які можуть бути важкими для розуміння через акценти, навколишній шум, чи інші чинники.
3. Підвищення взаємодії. Учасники відеоконференції зможуть швидше сприймати важливий контент, який відображається субтитрами.

Існують кілька методів інтеграції субтитрів:

1. Ручне введення субтитрів. Вводяться людьми вручну під час відеоконференції. Вважаю це дуже часозатратним і зрозуміло не завжди точним способом.
2. Використання автоматичного розпізнавання мови. Додатки чи веб-сервіси, які використовують ШІ (штучний інтелект), автоматично генерують субтитри на основі розпізнавання мови. Різні великі корпорації надають подібний функціонал власної розробки у своїх сервісах, що ми можемо бачити, для прикладу, на YouTube.

Інтелектуальні системи для автоматичного розпізнавання мови спікера та перекладу її на іншу використовують технології машинного навчання і обробки природної мови, що зазвичай базується на нейронних мережах. Вони можуть значно полегшити процес створення субтитрів, забезпечуючи точність і швидкість.

Переваги такої системи включають:

1. Швидкість та ефективність. Субтитри автоматично створюються в режимі реального часу. Для цього варто використовувати асинхронну модель написання фронт-та бекенд сервісів через високе навантаження на одиницю часу, якщо спікерів декілька.
2. Точність. Висока якість розпізнавання природної мови забезпечить правильність субтитрів та відповідно їх переклад.

В результаті виходить, що інтеграція інтелектуальної системи для автоматичного розпізнавання голосу та генерації субтитрів у відеоконференції є ключовим елементом для забезпечення доступності і зрозумілості в комунікації у мережі.

У сучасному світі хмарні сховища стали незамінною складовою для зберігання, обміну чи доступу до навчальних матеріалів. Їхня роль полягає у:

1. Зручний доступ до матеріалів. Хмарні сховища дають можливість студентам чи викладачам отримувати доступ до навчальних ресурсів із будь-якого пристрою та місця із Інтернетом.
2. Спільна робота. Хмарні сховища дозволяють спільно працювати над проектами чи завданнями, спільно редагувати документи чи обмінюватися коментарями.
3. Збереження даних. Забезпечують надійне зберігання інформації, що дуже важливо для довгострокового навчання і архівування навчальних матеріалів.

Під час вибору технологій для реалізації хмарного сховища у Moodle, важливо враховувати такі критерії:

1. Сумісність з Moodle. Обрані технології повинні легко інтегруватися із Moodle, щоб спростити обмін файлами.
2. Масштабованість. Платформа повинна бути масштабованою, бо вона повинна відповідати потребам великих навчальних закладів і великої кількості користувачів.

3. Безпека даних. Дуже важливо, щоб платформа надавала досить надійний рівень безпеки для збереження навчальних матеріалів і особистих даних користувачів. Звичайно потрібно попереджувати користувача одразу про обробку його приватної інформації через Privacy Policy, проте це вже юридичне питання.

Для реалізації хмарного сховища в самому Moodle можна використовувати різні рішення, включаючи інтеграцію із популярними хмарними сервісами такими, як Google Drive, Dropbox чи власно розроблене рішення на Node та React чи інших стеках.

Використання Node.js і React в розробці хмарного сховища має такі переваги:

1. Швидкість та продуктивність: Node.js забезпечує надвисоку швидкість обробки запитів через використання двигуна V8 від Google, а React у свою чергу забезпечує ефективно і швидко відображення користувацького інтерфейсу через підхід SPA від корпорації Meta.

2. Розширюваність. Обидві технології є надзвичайно популярні та мають величезне ком'юніті розробників.

Загальна перевага використання хмарного сховища у Moodle і технологій Node та React полягає у покращенні навчального процесу, забезпечуючи зручний доступ до навчальних матеріалів.

Поєднання інтелектуальної системи і хмарного сховища стало ключовим етапом покращення навчального процесу у віддалених чи традиційних освітніх середовищах. Ось деякі із основних переваг інтеграції:

1. Покращена доступність навчального матеріалу.
2. Підвищена зрозумілість та навчальні можливості.
3. Зручний доступ до навчальних матеріалів.
4. Підвищена роздільність інформації.

Інтеграція інтелектуальної системи і хмарного сховища в навчальному процесі може бути здійснена через наступні практичні кроки:

1. Вибір сервісів для інтеграції.
2. Налаштування інтелектуальної системи.
3. Інтеграція із Moodle.
4. Навчання користувачів особливостям нашої платформи.
5. Моніторинг та підтримка нашої платформи.

Інтеграція інтелектуальної системи і хмарного сховища у Moodle є важливим кроком у покращенні навчального процесу і забезпеченні доступності до навчання для всіх учасників незалежно від потреб чи вад.

Під час дослідження було розглянуто два важливі аспекти у сфері освіти і навчання: інтеграцію ІС для генерації субтитрів у відеоконференціях і реалізацію хмарного сховища у навчальному середовищі Moodle. Даний функціонал допоможить зробити навчання більш доступним, зрозумілим і ефективним для всіх учасників навчального процесу.

Інтеграція ІС для автоматичної генерації субтитрів у відеоконференціях призведе до покращення доступності навчання для людей із вадами слуху і сприяє загальному підвищенню якості сприйняття інформації для всіх студентів, які не знають мови спікера.

Реалізація хмарного сховища у навчальному середовищі Moodle робить зберігання і обмін навчальними матеріалами зрозумілим і ефективним. Викладачі і студенти

зможуть із легкістю завантажувати, зберігати і обмінюватися навчальними документами, спільно працювати над проєктами і завданнями, а також забезпечувати безпеку і надійність даних.

Студенти отримують більше можливостей для розуміння і сприйняття навчального матеріалу, а викладачі зможуть працювати більш ефективно та ефективніше керувати навчальним процесом.

Подальші дослідження можна спрямувати на розробку нових інтелектуальних рішень для покращення навчального процесу і дослідження впливу нового функціоналу на результативність і задоволеність студентів і викладачів. Також важливо покращувати питання безпеки і конфіденційності даних у хмарному сховищі за допомогою різного роду шифрувань.

В загальному інтеграція інтелектуальної системи і хмарного сховища у навчальний процес – це шлях покращення якості освіти і забезпечення доступності навчання для всіх, і стане важливим кроком у розвитку сучасної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Триус Ю.В., . Герасименко І.В., Франчук В.М. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE.
2. WOHLGETHAN, Eric. Supporting Web Development Decisions by Comparing Three Major JavaScript Frameworks: Angular, React and Vue. js. 2018. PhD Thesis. Hochschule für Angewandte Wissenschaften Hamburg.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Шостак Надія Степанівна,

студентка IV-го курсу спеціальності «Початкова освіта».

Науковий керівник: викладач-методист

Свиріпа Людмила Кирилівна

Комунальний заклад Львівської обласної ради

«Бродівський фаховий педагогічний коледж

імені Маркіяна Шашкевича»

РОЛЬ МЕДІАПРОДУКТІВ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасність та стрімкий розвиток технологій вимагає від людей не лише засвоєння фактів і правил, але й формування творчого та креативного мислення. Тому вчителю потрібно впливати на розвиток мислення, зокрема креативного або нестандартного. І в цьому на уроках української мови в початковій школі йому допоможе використання медіапродуктів. Медіапродукти, такі як комікс, інструкція чи рекламна листівка можуть відкривати нові можливості для розвитку креативного мислення учнів і сприяти покращенню якості навчання. Оскільки вони надають можливість вчителю створювати інтерактивні уроки, які зацікавлять учнів і спонукатимуть їх до активної участі в освітньому процесі.

Саме змістова лінія «Досліджуємо медіа» передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони вчаться інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища [1].

Медіапродукт – це засіб, який уможливорює ефективну та результативну діяльності людини; завдяки медіа-продукту можливо встановлювати зв'язки між віртуальним і сучасним простором [2, с. 331].

Згідно з типовою програмою Шияна, в першому класі учень вже повинен сприймати, обговорювати та розповідати про враження від медіапродуктів. У другому класі учні вже розпочинають створювати прості медіапродукти (листівка, смс-повідомлення, фотоколаж, комікс тощо). Якщо говорити про третій клас, то учні до цього всього повинні ще вміти не тільки сприймати прості медіатексти, виявляти в них очевидні ідеї та приховану інформацію чи створювати прості медіапродукти, а ще й висловлювати власне ставлення до медіаповідомлень. Щодо 4 класу, то школярі більше поглиблюють свої знання про ці медіапродукти та переходять до критичного сприймання доступних медіапродуктів, до виявлення впливу медіапродуктів на власні думки й погляди.

Можна побачити, що у процесі навчання молодших школярів української мови робота з медіа здійснюється за трьома напрямками. А саме:

- 1) використання медіапродуктів для розвитку різних видів мовленнєвої діяльності;

- 2) дослідження медіатекстів;
- 3) створення простих медіапродуктів [3].

Перевагами використання медіапродуктів на уроках української мови є:

- *розвиток творчості та уяви учнів* – медіапродукти можуть надихати дітей на створення власних творчих робіт, таких як комікс чи фотоколаж;
- *сучасний підхід до навчання* – використання медіапродуктів відповідає сучасним стандартам навчання та забезпечує учням можливість працювати з інформацією, яка актуальна та зрозуміла їм;
- *сприяють спілкуванню та обміну ідеями* – робота над створенням одного медіапродукту надає дітям можливість обговорювати та обмінюватися ідеями з іншими, це розвиває навички комунікації та співпраці;
- *використання різноманітних джерел інформації* – медіапродукти дають учням змогу досліджувати та аналізувати інформацію з різних джерел, включаючи веб-сайти, відео чи новини, що сприяє розвитку навичок пошуку та критичного мислення;
- *мотивація* – це цікава робота для учнів, тому що вони є більше залучені до уроку, оскільки медіапродукти можуть відображати актуальні події та теми, які цікавлять дітей;
- *розвиток мовленнєвих навичок* – презентація та аналіз своїх медіапродуктів сприяє розвитку мовленнєвих навичок учнів.

Щодо розвитку креативного мислення, то роль медіапродуктів є досить вагомою, оскільки вони дозволяють учням виражати свої думки та ідеї через створення власного контенту. А ми знаємо, що *креативне мислення* – це здатність генерувати нові ідеї, знаходити нестандартні рішення, розв'язувати завдання творчим способом. Розвиток цієї навички має велике значення для особистісного зростання та професійного успіху.

За визначенням Баженової Л. М. робота з медіа в початковій школі передбачає чотири основних види діяльності:

1) *Формування навичок сприймання медіапродуктів* – учні вчаться активно сприймати різні медіапродукти, такі як текстові матеріали, відео, аудіо, зображення тощо. Вони розвивають навички уважного слухання, читання та перегляду, розуміння основних ідей і важливих деталей. Ця діяльність найбільшою мірою переважає у першому класі.

2) *Інтерпретація результатів сприймання, оцінка побаченого, почутого* – учні навчаються аналізувати та інтерпретувати інформацію, яку вони сприймають через медіа. Вони вчаться розуміти наміри авторів, розпізнавати стилістику та тон повідомлень і формувати власні думки та оцінки. Ця діяльність переважає у більш старших класах, зокрема другий та третій.

3) *Отримання знань про кожний засіб комунікації, його мову, засоби виразності* – учні досліджують різні медіапродукти та вивчають їх особливості. Вони розуміють, яким чином медіа впливає на сприйняття та переконання людей, а також вчаться розпізнавати мовні та візуальні прийоми, що використовуються для досягнення певних цілей.

4) *Творча діяльність на основі використання різних медіапродуктів, створення власного медіапродукту* – учні мають можливість використовувати набуті знання та навички для створення власних медіапродуктів. Це може включати в себе написання текстів, створення коміксу, фотоколажу або оголошення. Така творча діяльність стимулює креативне мислення учнів [3].

Усі ці види діяльності допомагають розвинути креативне мислення та медіаграмотність, творчість та розуміння важливості медіа в сучасному світі. Робота з медіа стає важливою складовою сучасного освітнього процесу, що допомагає підготувати учнів до життя в інформаційному суспільстві.

Прикладами створення медіапродуктів у 2 класі є оголошення («*Ти можеш повідомити про щось інших людей, написавши оголошення*» [4, с. 56]); лист («*Склади лист за схемою*» [4, с. 16]); комікс («*Придумай комікс про допитливе слонення, яке пхало всюди свій хобот*» [4, с. 88]); інструкція («*Розглянь і прочитай три інструкції з ліплення сніговика. Порівняй їх. Склади інструкцію з ліплення снігової фігури на вибір*» [5, с. 10]); рекламна листівка («*Розглянь фрагмент рекламної листівки «Експресії Києвом»*» [5, с. 34]); запрошення («*Уяви, що ви з друзями влаштовуєте виставку ваших улюблених книжок. Запроси когось із рідних на цю виставку*» [5, с. 69]); афіша («*Створи афішу вистави «Кім-детектив», користуючись схемою*» [5, с. 85]).

У підручниках з української мови для 4 класу присутні медіапродукти вже більш складніші, зокрема це рекламне повідомлення («*Створи рекламне повідомлення однієї з українських рукотворних чи природних пам'яток*» [6, с. 38]); новина («*Уяви, що тобі потрібно написати повідомлення в рядок галети. Подумай, про яку подію, що сталося нещодавно, ти можеш написати. Новина має бути свіжою та цікавою для твоїх читачів. Запиши факти за принципом оберненої піраміди. Запиши текст новини. Спочатку пиши головне. Потім важливе, а найменш важливе – наприкінці. Придумай цікаву назву, що приверне увагу. Придумай, який малюнок/фото були б доречні. Оприлюдни новину в класі чи в блозі класу*» [6, с. 60]).

Отже, медіапродукти відіграють важливу роль у розвитку креативного мислення учнів на уроках української мови в початковій школі НУШ. Оскільки школярі можуть самостійно творити та виражати свої ідеї через різні медіа-форми. Якщо вчитель буде вміло використовувати медіа-продукти на уроках, то це надасть учням можливість розвивати своє креативне мислення та розкрити свій потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р.Б. Шияна 1-2 клас https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova_osvitnya_prohrama.1-4/Typova_osvitnya_prohrama.1-2.Shyyan.pdf (дата звернення: 01.10.23).
2. Шевирьова І.Г. Медіа-продукт як результат практичної діяльності майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2018. №5. С. 331.
3. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови – К. І. Пономарьова 2019: веб-сайт. URL: <https://nuschool.com.ua/lessons/mova/communicative/10.html> (дата звернення: 01.10.2023).
4. Большакова І.О., Пристінська М.С. Українська мова та читання: підручник для 2 класу загальної середньої освіти (у 2-х ч.) Ч.1. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. С. 96.
5. Большакова І.О., Пристінська М.С. Українська мова та читання: підручник для 2 класу загальної середньої освіти (у 2-х ч.) Ч.2. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. С. 96.
6. Большакова І.О., Пристінська М.С. Українська мова та читання: підручник для 4 класу загальної середньої освіти (у 2-х ч.) Ч.2. Харків: Видавництво «Ранок», 2021. С. 128.

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 159. 922

Алла Борканюк

ФОРМУВАННЯ ПАРАДИГМИ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми дослідження обґрунтована тим, що на початку ХХІ ст. світ став свідком масштабних трансформацій, в контексті яких людина як найвища цінність людського буття є головною умовою інтелектуального, економічного, соціального та духовного прогресу як суспільства, так і особистості. В умовах підвищення інтелектуалізації суспільства зростає потреба в повній реалізації сутнісних сил людини як найвищої цінності суспільства, від якої залежить майбутня доля нації. Економічні реформи, що здійснюються в Україні, потребують значних інвестицій в людський капітал та удосконалення механізмів державного регулювання на всіх рівнях, направлених на досягнення стабільного економічного розвитку, глобальної конкурентноспроможності, підвищення індексу людського розвитку. Умови формування конкурентної політики держави як фактору розвитку економіки України зумовлюють підвищення наукового інтересу до концептуального осмислення феномена інвестицій в людський капітал в теорії та на практиці. Можливість підготовки та використання висококваліфікованих людських ресурсів сприятиме удосконаленню кадрової політики як в центрі, так і в регіонах, становленню інтелектуального потенціалу суверенної держави. Слід відмітити, що **формування парадигми культури особистості в умовах глобалізації** – це формування тих підвалин культури, які впливають на особистість. **Особистість** – це конкретне втілення сутності людини, цілісне відображення і реалізація в ній комплексу соціально значущих ознак і якостей. Невід’ємними рисами особистості є самосвідомість, ціннісні орієнтації, соціальні відносини, відповідальність за свої вчинки, певна автономність відносно суспільства. Як відмічають Є. Подольська і В. Назаркіна, поняття «**особистості**» споріднене з категоріями: «людина», «індивід», «індивідуальність» тощо. Якщо людина тлумачиться як біопсихосоціальна істота, що передає універсальну причетність *Homo sapiens* до родової біосоціокультурної організації, то індивід – це одиничний, конкретний, унікальний суб’єкт з індивідуальними рисами (психічні здібності, діяльнісний, розумовий, життєвий потенціал). Звідси особистість виступає як індивід, що усвідомлює і реалізує свою індивідуальність соціально. Людина як індивідуальність виявляє себе в продуктивних діях, і її вчинки отримують органічне предметне втілення. В особистості значущими є саме вчинки (трудові досягнення, відкриття, творчі успіхи). Поняття «особистості» акцентується на свідомо-вольовому началі в людині. Індивід тим більше заслуговує право називатись особистістю, чим ясніше усвідомлює мотиви своєї поведінки і чим суворіше її контролює, підкоряючи єдиний життєвій стратегії. Отже, особистість є відносно стійкою системою соціально значущих та індивідуальних рис, що формуються у процесі соціалізації і є продуктом індивідуального досвіду та соціальної

взаємодії [1, с.264-265]. Як відмічає В.Г. Воронкова, тенденція перша: а) відношення людини до світу її суспільного буття вирізняє відношення людини до соціуму і характеризується як певне творіння людиною самої себе, втілення себе у цьому світі, і в цьому сенсі – в домінуванні людини; б) людина виступає не стільки як творець суспільства, не стільки як субстанція, яка втілюється в суспільстві, а, отже, яка у певній мірі втримує існування і функціонування суспільства у цьому сенсі, тобто підпорядковується його потребам і законам, а тому й виступає як сила, у певному відношенні підпорядковуюча суспільству; в) людина виступає як творець свого соціомікросвіту повсякденності і в той же час як слуга, і як раб, що підкорюється тиранії. В результаті дії цих трьох тенденцій відношення людини до світу суспільного буття, формується певна тріада: людина в рамках першої сукупності відносин домінує над світом; в рамках другої – підпорядковується йому; в рамках третьої – проявляється своєрідний синтез - творіння людиною світу і залежності від нього, підкорення йому. Всі ці три групи взаємозалежностей відносин проявляються разом, одночасно і є нерозривними один від одного, вони складають єдину тенденцію, в основі якої закон заперечення. У контексті цієї різноманітності відносин і формується момент цілісного відношення людини до світу, його суспільного буття, а ця цілісність є нерозривною і робить нерозривною зв'язок всіх складових. Людина одночасно і панує над світом свого суспільного буття, і підпорядковується йому, тому розірвати цю суперечливість людських відносин в принципі неможливо. Тенденція друга: у другій системі взаємовідносин воно виявляється більш виразно у масово-функціональному бутті, в його редукованості до соціальності, в його обслуговуючій ролі. Проте на третьому рівні взаємовідносин людське розкривається найбільш наглядно, в його безпосередньо-чистому вигляді, що свідчить про те, що людське на різних рівнях взаємовідносин проявляється різними гранями, які нерозривно пов'язані між собою і створюють одну цілісність і обміну, і розподілу суспільно-значимої праці, через стани втрати суб'єктивності, появи почуттів самостійності і пригніченості. Методологічний аналіз рівнів людини дозволяє відобразити складність цієї багатогранності, багатство відмінностей, навіть суперечностей підходів до аналізу людини як складної соціальної істоти, незважаючи на велику різноманітність підходів до людини. Багатовимірність людини має велику кількість вимірів індивіда, так як людина має космічний, фізичний, біологічний, соціальний, психологічний, культурний компонент. Людина – історична і творча істота, яка у процесі перетворюючої діяльності перетворює природу, суспільство, самого себе, розвиваючи свої фізичні і духовні потенції. Творча, перетворююча діяльність людини свідчить про систему вищої складності, багатовимірну систему, у цілому багатовимірною людиною – це така людина, яка володіє творчим мисленням і намагається самореалізувати себе як особистість.

В складних умовах культурної глобалізації відбувається **формування особистості**, що представляє собою складний і суперечливий процес, на який впливають різноманітні чинники – історичні, соціальні, економічні, політичні, етнонаціональні, етнокультурні. Соціальний простір – це сфера, у якій розгортаються форми, способи і правила співжиття, тобто механізми, які адекватні стану людей на кожному конкретному відрізку чи етапі процесу їх відтворення. Соціальний простір – це мускульна багатопланова система, що забезпечує фізичну конструкцію мегасоціуму і

забезпечує його динаміку і самозбереження. Відповідною програмою цього простору є збереження системи завдяки соціалізації. Духовний простір являє собою сферу смислів і мисленнєвих структур, у якій формуються світоглядні концепції, відповідальні за спосіб сприйняття та інтерпретації реальності світу. Головна програма даного простору – збагачення духовності людини, що базується на діяльнісному векторі буття.

Висновок

Саме культура слугує людині способом (формою) відображення, розуміння, пояснення і освоєння Світу як зовнішнього, так і внутрішнього, що утримує в собі важливекогнітивно-теоретичне і соціально-ціннісне навантаження. Смысл культури у створенні людських форм компенсації конфліктності як необхідної передумови збереження суспільного буття і самої людини. Поняття «культури» вимагає відповідної методологічної рефлексії і культурологічного осмислення, зведеного до повної актуалізації потенціалу всіх трьох іпостасей Людини і Соціуму завдяки сходженню від плоті до Духу. Ціннісно-смыслова основа культури визначається її парадигмою, яка представлена сукупністю інваріантів, що оберігають її ідентичність.

ЛІТЕРАТУРА:

- Соціологічна енциклопедія / Укладач В.Г.Городяненко – К.: Академвидав», 2020.- 456 с.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

КОВАЧ ЯРОСЛАВА ВІКТОРІВНА,

Кандидат юридичних наук,

молодший науковий співробітник

*Науково-дослідного інституту правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ЛОКАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Слід відзначити, що техніко-технологічні складові процесу розробки локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування установлюються в нормативно-правових актах різної юридичної сили. Так, вихідні засади нормотворчості в державі, як й муніципальної нормотворчості передбачені у Конституції України (загальні та спеціальні принципи такої діяльності, у тому числі, й принципи організації та функціонування місцевого самоврядування тощо). Права конкретних органів та посадових осіб місцевого самоврядування (крім права територіальної громади вирішувати питання своєї життєдіяльності самостійно) на прийняття відповідних рішень, а також особливості процесу їх розробки та прийняття передбачені у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні». Окремі положення, присвячені означеним питанням можна зустріти у статутах територіальних громад. Досить часто регламенти місцевих рад детально регламентують особливості цієї діяльності. Слід враховувати й окремі статті та положення, які врегульовують діяльність інших органів місцевих рад, що беруть участь у цьому процесі (постійних та тимчасових комісій та ін.).

Відповідно до ст. 59 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі рішень. Згідно з положеннями Закону і органи, і посадові особи (насамперед, сільський, селищний, міський голова) місцевого самоврядування уповноважені на прийняття правових актів. До органів, що мають право приймати правові акти можна віднести представницькі органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські, районні в містах (в разі їх створення), районні, обласні ради, а також виконавчі органи – комітети сільських, селищних, міських рад.

Окремі техніко-технологічні складові, а також вимоги та правила до процесу розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування можна знайти в Законі України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня 2002 р. (з наступними змінами та доповненнями). Так, зокрема, Закон визначає статус (права, обов'язки і відповідальність) депутатів місцевих рад та за її межами, встановлює правові і соціальні гарантії здійснення депутатами отриманих від громади повноважень. Законом встановлюються загальні засади діяльності депутатів у місцевій раді, їх права, і, зокрема, право бути суб'єктами нормотворчої

ініціативи, право участі в роботі органів відповідної ради тощо; обов'язки депутатів, зокрема, щодо участі у засіданнях ради, в роботі її органів (у тому числі, постійних комісій); основні гарантії діяльності депутатів (як виразників волі членів територіальних громад) тощо.

Процес розробки локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування здійснюється за посередництвом вчинення низки взаємопов'язаних дій і процедур, які, будучи організаційно відокремленими, утворюють самостійні стадії процесу розробки і прийняття зазначених.

Слід відзначити не одноставність вітчизняних учених при встановленні кількості та визначенні особливостей конкретних стадій та етапів досліджуваного процесу. Детальний аналіз конституційно-правових положень, а також окремих норм статутів територіальних громад та регламентів місцевих рад дає підстави виокремлювати таку його стадійність:

- 1) виявлення нормотворчої ініціативи відповідним суб'єктом;
- 2) прийняття рішення про необхідність розробки проекту локального нормативно-правового акта місцевого самоврядування;
- 3) розробка проекту акта уповноваженими та залученими суб'єктами;
- 4) попередній розгляд проекту акта (у тому числі, на засіданні постійних комісій тощо);
- 5) офіційний розгляд радою із дотриманням установлених процедур;
- 6) прийняття (ухвалення) локального нормативно-правового акта місцевого самоврядування, підписання, оприлюднення, набуття чинності.

Крім названих вище стадій процесу розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування інколи виокремлюють планування як окрему стадію. Більш сучасний погляд на процес вироблення будь-якого рішення зумовлює виокремлення громадського обговорення як окрему стадію. Публічне обговорення в якості окремої стадії може стосуватися проектів регуляторних актів або змін до місцевих бюджетів. Поки що недостатньо вивченим та практично апробованим нововведенням є електронна петиція, яку можна розглядати, якщо не як участь у нормотворчому процесі, то принаймні, на нашу думку, в якості інструмента впливу на процес прийняття рішень.

Варто відзначити, що більшою мірою, питання щодо порядку та особливостей розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування все ж таки регулюються саме положеннями регламентів місцевих рад. Статути територіальних громад, зазвичай, дають загальне уявлення про особливості організації місцевого самоврядування на конкретній території, дублюючи при цьому положення Конституції та Закону України «Про місцеве самоврядування», окремі статті Бюджетного кодексу, Податкового кодексу та інших нормативно-правових актів.

Водночас, положення, які так чи інакше регламентують порядок та особливості розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування, як правило, не становлять окремих розділів регламенту відповідної місцевої ради, який би мав відповідну назву та давав би детальний опис стадій, окремих дій і процедур, а також перелік правил та вимог до актів (їх проектів), особливостей набуття та втрати ними чинності, проведення експертизи, реєстрації, контролю за їх виконанням. Натомість, з різних частин регламентів місцевих рад шляхом аналізу відповідних норм та положень можна отримати уявлення про те, якими особливостями

вирізняються техніко-технологічні складові процесу розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування.

Проект локального нормативно-правового акту, як правило, розробляється безпосередньо суб'єктами нормотворчої ініціативи (депутатом, постійною комісією ради). Досить часто розробкою займаються інші суб'єкти нормотворчості (робоча група із залученням представників громадськості, вчених і спеціалістів, виконавчі органи ради або відповідні підрозділи державної адміністрації). Показовим є той факт, що жоден статут або регламент місцевої ради не містить норми, яка б прямо установлювала право нормотворчої ініціативи членів територіальних громад. Так, необхідно погодитися, що деякою мірою цю ініціативу можна втілити шляхом інших форм локальної безпосередньої (так званої партисипативної) демократії. Проте, зважаючи на недосконалість законодавчого регулювання означених питань, а також беручи до уваги не достатньо високий рівень правової освіченості, правової свідомості та правової культури громадян, часто небажання і навіть нехтування правами та інтересами громадян з боку місцевих чиновників не можна стверджувати про їх дієвий вплив, принаймні поки що, на процес прийняття важливих для територіальної громади рішень.

Важливе значення для розробки якісного локального нормативно-правового акту місцевого самоврядування (його проекту) має експертиза.

Під експертною оцінкою проектів локальних нормативно-правових актів місцевого самоврядування, як правило, розуміють їх дослідження, що провадиться за дорученням органів і посадових осіб місцевого самоврядування з метою оцінки необхідності й правомірності їх прийняття, законності, обґрунтованості, якості, ефективності, а також надання відповідного висновку. Як видається, метою правової експертизи проекту локального нормативно-правового акта місцевого самоврядування є його аналіз на предмет додержання вимог та правил нормопроєктувальної техніки (щодо його концепції; формулювання змісту; формування структури – логіки побудови та викладу матеріалу; додержання мовно-лінгвістичних правил).

Наступною важливою процедурою на стадії розробки проекту акта є його погодження із зацікавленими органами та організаціями. Після чого проекти разом із необхідними матеріалами реєструються та направляються на розгляд до юридичного департаменту, відповідних виконавчих органів ради, а також для попереднього розгляду у профільних постійних комісіях.

Набувають чинності рішення місцевої ради з моменту їх прийняття (якщо не встановлено іншого строку) і вводяться в дію з дня їх підписання. В разі, якщо рішення ради має нормативно-правовий характер, набуття ним чинності відбувається з дня його офіційного оприлюднення, якщо не встановлено радою більш пізній строк введення в дію. Строки оприлюднення рішень ради нормативно-правового характеру можуть бути визначені регламентом. Наприклад, згідно з ч. 5 ст. 34 Регламенту Харківської міської ради прийняті міською радою регуляторні акти публікуються в друкованому засобі масової інформації, визначеному у встановленому законодавством порядку, не пізніше десяти днів із дня їх прийняття і підписання та оприлюднюються на офіційному вебсайті Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету не пізніше п'яти робочих днів із дня їх прийняття.

Костюк Леся Валентинівна,
здобувач освіти другого (магістерського) рівня освіти
другого року навчання юридичного факультету,
Крисюк Юрій Петрович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

РОЛЬ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Модель сучасної правової демократичної держави завжди зводиться до структури, яка існує на основі конституційних законів. Реалізація конституційних положень можлива лише тоді, коли вони мають дієві механізми правового втілення. В іншому випадку, конституційні норми мають лише загальний характер і не можуть впливати на фактичні процеси в державі. Більша частина відповідальності за реалізацію конституційних норм лежить на владі, як уособленні народного волевиявлення, однак не менш важливим критерієм є і суб'єктивне ставлення окремого громадянина до норм Конституції. Варто зазначити, що реалізація конституційних положень має на меті формування конституційної правосвідомості громадян, яка у свою чергу впливає на рівень втілення конституційних принципів і положень. Це означає, що конституційна правосвідомість та конституційні норми є взаємозалежними поняттями, які є необхідною складовою демократичного суспільства.

Перші виступають важливою ланкою реалізації норм конституційного права, формування у громадян поваги до законів та негативного ставлення до їхніх порушень. Зі збільшенням рівня правової свідомості зменшується кількість правопорушень, покращується динаміка розвитку держави з точки зору рівня реалізації та позитивних наслідків дотримання конституційних норм.

Правосвідомість, на думку Н. Бровко, виконує дві важливі функції. По-перше, вона є джерелом поведінки громадян, в основі якої - дотримання законів. По-друге, правосвідомість здатна керувати поведінкою людини, схиляючи її до вибору тих алгоритмів поведінки, що базуються на чинних нормативно-правових актах [1, с. 80]. Відповідно, суспільство усвідомлено контролює владні інститути, розрізняє демократичні цінності від тих, що посягають на права та свободи людей.

Конституційні цінності мають мінливий характер і залежать від суспільно-політичних процесів у суспільстві. Вони можуть змінюватися, набувати нових значень або втрачати попередні властивості. Ступінь важливості та суб'єктивне сприйняття конституційних цінностей в цілому залежить від того, наскільки така цінність є актуальною та необхідною для суб'єкта. Таким чином зміст конституційних цінностей, їхня роль та значення можуть постійно змінюватися. Очевидним залишається те, що

суспільство зі сформованим комплексом конституційних цінностей може сприяти створенню більш міцної держави з точки зору дотримання норм права.

Конституційно-правові цінності набувають значення тоді, коли в суспільстві існує попит на справедливість та законність. Систематичне порушення основоположних прав і свобод людини викликає незадоволення в індивідів і змушує їх ознайомлюватися з нормативно-правовими актами, що регулюють відповідні юридичні проблеми. Як наслідок, підвищується обізнаність в правовій сфері і формується комплекс цінностей в основі яких завжди лежать такі правові цінності як законність, справедливість, неупередженість, тощо. Юридична освіченість є однією із передумов для виникнення конституційно орієнтованого світогляду людини, позаяк законність завжди лежить в конституційно визначених межах.

Ще одним фактором є суспільно-політичні події в країні. Так, зараз спостерігається зростання патріотичних настроїв серед населення, що базуються на питаннях територіальної цілісності України, зокрема ст. 2 Конституції України, в якій йдеться про те, що територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою. Як наслідок, питання існування країни в цілому, засади її функціонування, принципи управління, основні громадянські обов'язки та права є невід'ємною частиною конституційних цінностей громадянина України в останні роки. Вважаємо, що саме суспільно-політичні настрої всередині держави стали причиною зростання інтересу громадян до теоретичних аспектів її існування як незалежного формування, на відміну від останніх двадцяти років. Наприклад опитування проведене соціологічною групою "Рейтинг" у серпні 2022 року свідчить про те, що 97% українців були б готові знову підтримати проголошення Незалежності України на референдумі, якби він відбувся зараз. У 2012 році таких громадян було лише 62% [4].

М. Салей виділяє два види факторів, що впливають на формування конституційної правосвідомості – зовнішні та внутрішні. До першої групи належать способи формування конституційної правосвідомості, що лежать поза межами волі суб'єкта. Зокрема це та інформація, яку громадянин отримує із засобів масової інформації або система суспільних орієнтирів представлена у навчальних закладах. Зовнішні фактори залежать виключно від волі самого суб'єкта та є результатом його внутрішнього сприйняття та осмислення отриманої інформації, наприклад, самоаналіз [3, с. 21].

Однак вважаємо, що конституційна правосвідомість – це практичні наслідки реалізації норм Конституції України в реальному житті. Цінність Конституції проявляється в тому, що вона є унікальним документом, в якому виражається система цінностей і програма життя суспільства, держави, яка володіє якостями загальності і обов'язковості [2, с. 57].

Отже, конституційна правосвідомість - це система принципів поведінки громадян, яка базується на повазі до норм Конституції України та не потребує нормативного закріплення. Кожен індивід на основі власного суб'єктивного ставлення до норм права створює ціннісно-орієнтовану структуру, яка є відображенням положень Конституції. Конституційна правосвідомість є динамічним явищем, що може змінюватися під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Подальшого дослідження потребує питання принципів діяльності цих факторів та способів підвищення рівня конституційної правосвідомості у громадян.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бровко Н. І. Аналіз феномену правосвідомості людини у філософсько-правовій думці. *Філософські та методологічні проблеми права*. Київ, 2016. №1. С. 73-80.
2. Грищук О. В. Конституційні цінності: філософські та судові аспекти : монографія. Видання 2-е доопрацьоване і доповнене. Київ : Ваіте, 2020. 530 с.
3. Салей М. І. Конституційна правосвідомість у механізмі дії конституційних цінностей. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Одеса, 2019. №38. С. 20-22.
4. Соціологічна група «Рейтинг». Сімнадцяте загальнонаціональне опитування: ідентичність, патріотизм, цінності. (17-18 серпня 2022р.) URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_dentic_hn_st_patr_otizm_c_nnost_17-18_serpnja_2022.html (дата звернення 29.09.23).

Костюк Леся Валентинівна,
здобувач освіти другого (магістерського) рівня освіти
другого року навчання юридичного факультету,
Чечель Наталія Олександрівна,
кандидат юридичних наук, викладач правничих дисциплін.
Волинський національний університет імені Лесі Українки.

ОСОБЛИВОСТІ САНКЦІЙ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Концепція реформування кримінальної юстиції України від 8 квітня 2008 року започаткувала докорінні зміни в кримінальному законодавстві, спрямовані на його гуманізацію та реформування відповідно до принципів міжнародного права. Новелою Концепції стала трансформація окремих злочинів у кримінальні (підсудні) проступки. Окрім того, було рекомендовано обмежити сфери застосування покарань, пов'язаних з позбавленням волі, а також розробити механізми їхньої подальшої заміни, наприклад, штрафними санкціями [3]. Як наслідок частих змін у законодавстві, спровокованих даною Концепцією, 1 липня 2020 року вступив в силу Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». Як результат, в оновленій версії Кримінального кодексу України з'явилося визначення кримінального проступку (ч. 2 ст. 12).

Однак такі зміни були сприйняті науковцями неоднозначно. Наприклад, як зазначає І. Ковтун, потрібно змінити концептуальні підходи до кримінального проступку як окремого інституту задля його подальшого розвитку. Необхідно взяти до уваги доктринальні підходи науковців з таких галузей як кримінальне, адміністративне та процесуальне право. Також варто зосередитися на тих тенденціях, що пропагують гуманізацію законодавства України [2, с. 232]. Як засвідчують численні праці науковців, виокремлення проступку в окремий інститут повинно бути чітко обґрунтованим та розмежованим від інших злочинів (кримінальних правопорушень). У іншому випадку це стане приводом для виникнення колізій в законодавстві, суперечностей та відмінностей у рішеннях судів з одних і тих самих справ через необґрунтовану та надмірну можливість трактування норм права на власний розсуд.

Водночас, М. Хавронюк зауважує, що існують справедливі підстави для відокремлення кримінального проступку в окрему категорію. Зокрема, на відмінну від злочину, проступок не співвідноситься з поняттями «значна» чи «тяжка» шкода в розумінні Кримінального кодексу. Що ж стосується адміністративної природи проступку, він не є управлінським за своєю суттю, а отже немає нічого спільного з адміністративним правом [5, с. 127]. Враховуючи вищесказане, існує необхідність в виокремленні кримінального проступку з розробкою його детального визначення та ознак задля уникнення розбіжностей в розумінні. Це дозволить судам застосовувати норми права більш ефективно.

Наразі активно здійснюється розробка проєкту Кримінального кодексу, який регламентує види покарання за кримінальні проступки. Вважаємо, що у подальшому вони стануть актуальними, позаяк прийняття нового Кримінального кодексу неминуче, а отже доцільно розглянути їх детальніше. Так, відповідно до ч.3 ст.3.2.1. проєкту Кримінального кодексу «за вчинення проступку встановлюються як основні такі види покарань: а) грошове стягнення; б) безоплатні роботи; в) обмеження свободи пересування; г) арешт.

Перші два види покарання не викликають суттєвих дискусій. Однак думки науковців відрізняються з точки зору трактування «обмеження свободи пересування» за кримінальний проступок та «арешт» у контексті їхнього практичного застосування та законодавчого обґрунтування.

Ст. 33 Конституції України гарантує кожному свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України за винятком обмежень, які встановлюються законом. Поняття «обмежень, які встановлюються законом» містяться в міжнародно-правових документах та не є новими. Наприклад, у ст.12 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року йдеться про те, що «права не можуть бути об'єктом ніяких обмежень, крім тих, які передбачено законом».

Детально питання обмеження пересування досліджував Ю. Пономаренко. Він вважає, що обмеження пересування повинно полягати в покладенні на особу обов'язку знаходитися за місцем свого проживання у певний час доби або в окремі дні тижня [4, с. 485]. Обов'язки, передбачені ст. 3.6.5 проєкта Кримінального кодексу, уособлюють в собі поєднання покарання та запобіжних заходів. Наприклад, такі обмеження як заборона перебувати у визначених місцях, заборона відвідувати спортивні та розважальні заходи за своєю правовою природою є більш подібними до запобіжних заходів, аніж покарань. Окрім того, законодавець залишає поза увагою ступінь вини, беручи за основу присудження покарання те, якою мірою злочинець може нашкодити у даній ситуації. Загалом обмеження пересування за проєктом Кримінального кодексу є суміжним з адміністративним наглядом відповідно до ЗУ «Про адміністративний нагляд», що застосовується до осіб, звільнених після відбування покарання у вигляді позбавлення волі.

Вважаємо, що існує необхідність у конкретизації «обмеження пересування» та наділення його каральними ознаками, необхідними для визнання цього заходу саме як покарання за вчинене діяння чи бездіяльність.

Окремої уваги заслуговує такий вид покарання за проєктом Кримінального кодексу як «арешт». Відповідно, до особи може застосовуватися тримання в установі виконання покарання на строк від 15 діб до 3 місяців. Практичне втілення даного покарання викликає сумніви позаяк в країні відсутні арештні дома. Окрім того, за суттю арешт можна прирівняти до короткострокового позбавлення волі. Разом з тим, арешт є виправданою альтернативою у тих випадках, коли призначити штраф або громадські роботи неможливо через суб'єктивні причини, пов'язані з особою засудженого або ступенем його вини. Це пояснюється тим, що на зміну жорсткій тоталітарній каральній системі незмінно приходить інша ліберальна [1, с. 364].

Також існування розмежування між короткостроковим позбавленням волі та адміністративним арештом, які призначаються за різні види правопорушень, дозволить чітко розмежовувати ступінь небезпечності діянь чи бездіяльності.

Отже, дискусії щодо правової природи кримінального проступку та меж його впливу знаходяться в активній стадії, що породжує необхідність в подальшому вивченні даного питання задля гармонізації законодавства. Це створить умови для покращення якості правосуддя, уникнення суперечностей при трактуванні судами юридичних дій чи бездіяльності як таких, що відповідають умовам кримінального проступку та збільшить ефективність розслідування в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гога А. М. Особливості призначення покарання за кримінальні проступки проти життя та здоров'я. Юридичний науковий електронний журнал. Вип. №1, 2023. С. 363-366. URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-uncategorised/158-1-2023>
2. Ковтун І. В. Проблема запровадження у законодавство України інституту кримінального проступку. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 2. С. 230–240.
3. Концепція реформування кримінальної юстиції: затв. Указом Президента України від 8 квіт. 2008 р. № 311/2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311/2008#Text>
4. Пономаренко Ю. А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень : монографія. Харків : Право, 2020. 720 с.
5. Хавронюк М. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньоазійські підходи у порівнянні із вже відомими. Право України. 2020. № 2. С.119-137.